

Protokół

28. posiedzenia, I. sesyi, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 27. października 1908.

Początek o godzinie 10 minut 25 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów 130.

Ze strony Rządu: e. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 26. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 27. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 27. października 1908 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu: L. s. 2953 do 2955, 2956, 2957, 2962, 2976, 2979, 2985, 2986.

Komisji szkolnej: L. s. 2959—2961, 2963.

Komisji administracyjnej: L. s. 2970, 2971, 2974, 2975, 2984.

Komisji drogowej: L. s. 2967—2969.

Komisji podatkowej: L. s. 2972, 2977.

Komisji kolejowej: L. s. 2964—2966.

Komisji przemysłowej: L. s. 2958.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonego wniosku i interpelacji.

Sekretarze p. p. Urbański, a następnie Skwarko odczytują zgłoszony wniosek i interpelację, które opiewają:

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się e. k. Rząd, aby przystąpił do utworzenia e. k. sądu powiatowego w Szczurowy w powiecie brzeskim.

Wnioskodawca:
Bernadzikowski.

Ptak, Götz, Jedynak, Stefczyk, Jampolski, Bojko, Lewakowski, Krężel, Bis, Witos, Styła, Długosz, Stapiński, Cipser, Kędziór

I n t e r p e l a c y a

posła Sodomory i tow. do c. k. Rządu i Wydziału krajowego w sprawie licznych nadużyć przez c. k. Starostwa i Wydziały powiatowe przy wyborach gminnych, w gminach:

- 1) Belz,
- 2) Stary Sambor,
- 3) Skowiatyn, pow. Borszczów,
- 4) Bielina wielka, pow. Sambor,
- 5) Rożniów, pow. Śniatyn,
- 6) Kulczyce szlacheckie, pow. Sambor,
- 7) Mołotków, pow. Bohorodeczany,
- 8) Zazulińce, pow. Zaleszczyki,
- 9) Uhryńkowce, pow. Zaleszczyki,
- 10) Kasperowce, pow. Zaleszczyki,
- 11) Dupina, pow. Zaleszczyki,
- 12) Zaleszczyki stare, pow. Zaleszczyki,
- 13) Brzostek, pow. Zaleszczyki,
- 14) Sadki, pow. Zaleszczyki,
- 15) Tluste wieś, pow. Zaleszczyki,
- 16) Burakówka, pow. Zaleszczyki,
- 17) Dupliska, pow. Zaleszczyki,
- 18) Hyńkowce, pow. Zaleszczyki,
- 19) Lubaczów,
- 20) Trudowacz, pow. Złoczów,
- 21) Kawsko, pow. Stryj,
- 22) Zubów, pow. Trembowla,
- 23) Progi, pow. Bohorodeczany,
- 24) Jabłonka, pow. Bohorodeczany,
- 25) Kryczka, pow. Bohorodeczany,
- 26) Solotwina, pow. Bohorodeczany,
- 27) Hrabowiec, pow. Bohorodeczany,
- 28) Łysiec stary, pow. Bohorodeczany,

29) Żuraki, pow. Bohorodeczany,

30) Hołhocze, pow. Podhajce.

31) Szczepłoty, pow. Jaworów,

32) Wola mazowiecka, pow. Tarnopol,

33) Skowiatyn, pow. Borszczów,

34) Perepelniki, pow. Zborów.

W ostatnich czasach czasopismo „Diło“ podało następujące jaskrawe fakta, a to:

Nr. 118—119 z dnia 26. maja 1908. Z Belza piszą: Zwykle mianuje się komisarzy rządowych do gospodarki gminnej wówczas, gdy Rada gminna marnuje dobro publiczne. Inaczej jest w Belzie. Komisarz p. Smoleń urzęduje u nas już dwa lata i przyprowadza miasto do bankructwa. Mieszczanstwo upomina się o nowe wybory. Nareszcie p. Smoleń odważył się na rozpisanie wyborów uzupełniających na dzień 2. i 3. czerwca, lecz tylko dla 7 radnych na miejsce dotychczasowych opozycyjnych członków Rady. By zabezpieczyć wybór podatnych elementów, demoralizuje kom. Smoleń mieszczanstwo. Mając w swoim zarządzie gminny las, wydaje osobno swym zausznikom drzewo i za to „każe sobie podpisywać pełnomocnictwa“ do głosowania, by przy wyborach zwalczyć opozycję. Dlatego belżkie mieszczanstwo, zaniepokojone o swe dobro, zwraca się niniejszem do powołanych czynników z żądaniem, by 1) bezzwłocznie usunąć z urzędu kom. Smolenia, a przeprowadzenie wyborów polecić bezstronnemu urzędnikowi, 2) do aktu wyborczego dopuścić mężów zaufania partyi mieszczanskiej i przeprowadzić wybory „jawnie“, tak, ażeby z powodu nieformalności i ewentualnych nadużyć nie było protestów i by mieszczanstwo otrzymało już raz autonomię, zagwarantowaną ustawami państwowymi.

Nr. 140 z dnia 25. czerwca 1908. Jeszcze w marcu 1906 r. przeprowadzono wybory połowy radnych do Rady gminnej w Starym Samborze. Ponieważ wybory te przeprowadzał dość bezstronnie starszy ko-

misarz tutejszego Starostwa Krasuski, przeto wypadły one korzystnie dla Rusinów. To tak ukłulo starostę Riccie'go, że tenże wszelkimi możliwymi sposobami starał się powalić ich; przeto pozaskarżano wielu Żydów, a także i 4 Rusinów do sądu za wyborcze nadużycia. A gdy i to nie mogło się przyczynić do unieważnienia tych wyborów, poczęto wyszukiwanie i innych sposobów do ich powalenia; ostatecznie więc c. k. starosta zgodził się na to, by zatwierdzenie wyborów przewlekać do upływu trzyletniego terminu, a osobliwie następnie rozwiązać całą Radę gminną w Starym Samborze i stanowiąc komisarza rządowego, któryby rządził miastem wedle zachecianek Ricciego; dopiero następnie wedle wypróbowanych sztuczek starosty pod największym terorem przeprowadzono wybory tak, by do Rady gminnej nie wszedł ani jeden Rusin. Ze względu na to, że o niezatwierdzonych dotychczas wyborach w Starym Samborze wniesiono już kilka interpelacyj w Sejmie i w Radzie państwa, z których sobie Rząd krajowy poprostu kpi i się wyśmiewa, a garstka radnych robi z majątkiem gminnym, co zechce — ludność cała Starego Sambora odnosi się tą drogą do Waszej Ekscelencyi, pomnąc na Jej słowa o bezstronności, czyby nie raczyła już raz Wasza Ekscelencya wglądać w tę sprawę wyborczą i nie raczyła zatwierdzić po 2 i pół latach prawnie przeprowadzone wybory gminne, inaczej zmuszeni będziemy dojść do przekonania, że krzywdzenie Rusinów ma wejść w system i za rządów Waszej Ekscelencyi.

Nr. 142 z dnia 27. czerwca 1908. Galicya należy do konstytucyjnych krajów, gdzie obowiązuje jakieś prawo i ustawa i gdzie powinno się rządzić wedle tych „na papierze spisanych praw“. Lecz co z tego. Ta rzeczywistość zupełnie odbiegła od tego, co przepisuje ustawa. U nas w Skowiatynie, powiat Borszczów, wójtuje „porządny“ Prokop Szczur już 3-cią kadencyę. Przez cały czas wójtowskiej gospodarki zniszczył on majątek gminny, tak, że dziś nie mamy w kasie ani halerja. Druga kadencya jego

wójtowania skończyła się jeszcze 25. września 1907. By się go pozbyć, poczęliśmy się domagać u starosty w Borszczowie zarządzenia ogłoszenia wyborów.

Z ciężką biedą wyłożył wójt listę wyborczą, tak bezwstydnie pofalszowaną, że musieliśmy wnieść do Starostwa w Borszczowie prośbę o poprawienie jej. Wtedy wójt zawiesił wybory i nie ogłosił do dzisiejszego dnia! Rozpoczęło się chodzenie do Starostwa. Byliśmy u starosty zwyż 10 razy jako deputaci w liczbie 2, 3, 5, a nawet 20 ludzi, ale za każdym razem otrzymywaliśmy na nasze żale i prośby jedną odpowiedź: „Idźcie, idźcie do domu, ja jemu już nakazę!“ Ale zdaje się tego „nakazania“ nie dostał wójt, bo siedział cicho dalej.

Dlatego zwróciliśmy się listownie do naszego posła Okuniewskiego i ten pisał również do starosty w tej sprawie.

Lecz i to nie pomogło.

Piszemy skargę do Eksc. Bobrzyńskiego, lecz nie wiadomo, czy i to przyda się na co

Idziemy znowu do starosty i ten już gniewny, powyciągał i pokazał wszystkie nasze prośby i zażalenia, jako też list od p. Okuniewskiego, pocieszając nas, że u „niego jest wszystko w „porządku“, ale on nie może wszystko tak prędko załatwić, bo ma na głowie cały powiat“. I znowu mija 3-ci tydzień od naszej ostatniej gościny u p. starosty, a ogłoszenia wyborów niema. Włościanie rozgoryczeni, pozbawieni wszelkiej nadziei na galicyjską sprawiedliwość, zamierzają szukać jej przez deputacyę aż we Wiedniu, aby złożyć wobec cudzych jeszcze jeden dowód na to, jak w Galicyi rozwieliżmożniła się samowola i bezprawie i to propagowane przez kierowników administracyjnych.

L. 151 z dnia 8. lipca 1908. Miasto Belz jęczy już piąty rok pod zarządem nieznośnych ciężarów i rujnującej gospodarki rządowych komisarzy.

C. k. władze tolerują ten anormalny stan i wkładają w usta ministra spraw wewnętrznych przedziwne słowa. Oto ów minister, odpowiadając na interpelację parlamentarnych posłów w tej sprawie powiedział, że w „Bełzie nie może być mowy o gminnej Radzie, bo jest za wielu niezadowolonych i protestujących...” Jakże tu być zadowolonym i nieprotestującym, kiedy rządowy komisarz p. Smoleń wbrew wszelkim pojęciom o prawie i etyce szerzy wśród mieszczaństwa przekupstwo i korupcję, aby tylko wybrano radnych wedle jego myśli.

Na śledztwo w sprawie protestu wniesionego przeciw tej korupcyi i terrorowi zjeżdża ten sam komisarz, który był przy wyborczym akcie.

I zaczyna się czysta komedia!

Wezwanych świadków otacza banda macherów wyborczych z M. Czerwem na czele i jawnie w przedpokojach, gdzie urządza komisarz śledczy, namawia świadków do fałszywych zeznań.

Komisarz Smoleń z niebywałą grzesznością przystawia każdemu świadkowi — krzesło.

Tak między innymi stało się ze świadkiem Maryą Chudzik, która z obawy odwołała w Starostwie w Sokalu swoje zeznania jako niezgodne z prawdą.

Ta komedia trwała dzień cały i może być podstawą do odrzucenia protestu, będącego wiązką najjaskrawszych nadużyć władzy, popełnionych przez komisarza Smolenia, który też może stąd wyjść jako najprzykładniejszy urzędnik w całej administracji galicyjskiej.

Przeto zwracamy się ponownie tą drogą do Eks. Namiestnika i błagamy, jeżeli chce dojść do źródła zła, niechaj wyszle sumiennego i nieuprzedzonego dla sprawy urzędnika w celu przeprowadzenia śledztwa, które w swoich następstwach mogłoby wrócić miastu jego autonomię i prawny zarząd.

L. 146 z dnia 2. lipca 1908. W dniach 2. i 3. czerwca b. r. przeprowadzono wybory do Rady gminnej w Bełzie w sposób czysto galicyjski. Rządowy komisarz p. Smoleń wszelkimi szwindlami, przekupstwem i rozbojem przeprowadził te wybory, byle tylko postawić na swoim.

Przeciw tak jaskrawym nadużyciom wniesiono protest, który leży w sokalskiem Starostwie, a starosta Kaliniewicz dał czas komisarzowi Smoleniowi do 1. lipca, aby postarał się wszelkimi sposobami nakłonić protestujących do wycofania protestu, aby mógł czysty wyjechać z Bełza!

Komisarz Smoleń dokłada wszelkich starań, aby Namiestnictwo nie wglądnęło w jego gospodarzkę i nadużycia władzy.

Uwiadamiamy o tem Eks. Namiestnika, aby wglądnął w tę „stajnię Augiasza“ i zabrał sobie już raz komisarza Smolenia, którego zniecierpliwiła cała ludność bez różnicy narodowości i wiary.

Niechaj Namiestnik pokaże tę dobrą wolę uzdrowienia administracyjnych stosunków, o jakiej mówił przy objęciu rządów.

L. 192 z 27. sierpnia 1908. W Bieliźnie wielkiej w samborskim powiecie urządza Rada gminna z wójtem Iwanem Bielińskim na czele już 8 lat i 7 miesięcy i chociaż peryod wyborczy upłynął w lutym 1906 r., nie można się doczekać nowej Rady gminnej. Wprawdzie dnia 4. lipca 1906 odbyły się wybory nowej Rady, ale na zarzut, że na karczmie nie przybito ogłoszenia terminu wyborów, wybór ten unieważniono i aż 23. grudnia 1907 rozpisano nowe wybory i wybrano nową Radę. Ale i przeciw tym wyborom wniesiono protest, chociaż przy wyborach był sam c. k. komisarz Starostwa i wszystko odbyło się legalnie — ale protestu tego dotąd niezadowolono. Możeby c. k. Namiestnictwo przypomniało c. k. Starostwu, że wyborcze akta leżą od 23. grudnia 1907 w biurze Starostwa i chociaż podpisani już trzykro-

tnie pisemnie upominali się o załatwienie protestu, wszystko pozostało bez skutku. W Bielinie wielkiej 26. sierpnia 1908 r. Iwan Bieliński, Józef Czajkowski, Wasyl Miletowicz, Jakób Milkowicz, członkowie nowej Rady gminnej, wybrani przed 8 miesiącami.

Nr. 197 z 3. września 1908. Dwa lata upłynęło, kiedy w Rożnowie rozwiązano Radę gminną, która nie podobała się p. Moysie i ustanowiono komisarza, pobierającego po 6 K dziennie. Nadto ustanowiono 5 policyantów, uzbrojonych w rewolwery i innych dygnitarzy, pobierających razem po 26 K dziennie z gminnej kasy. Kiedy był w Śniatynie wiceprezydent Namiestnictwa p. Kleberg, wysłano do niego deputację z prośbą o rozpisanie nowych wyborów, ale dotąd nie rozpisano. Kilka rotne prośby do namiestnika Bobrzyńskiego pozostały również bez skutku. Już nawet nie wiemy, kto starszy: namiestnik czy Moysa? Czy może Rożnow wyjęty z pod prawa?

Nr. 186 z 20. sierpnia 1908. We wsi Kulczycach szlach. odbyły się dnia 22. lipca 1908 gminne wybory, przy których był komisarz Dauksza ze Sambora. Wybory przeprowadzono tym razem legalnie, a nie „po galicyjsku“. Przecież dotąd urzęduje dawny prefekt, bo wniesiony przez niego protest zalega w samborskim Starostwie. Prawdopodobnie w związku z tym protestem pozostaje fakt, jaki miał miejsce 14. b. m. W tym dniu zakradł się ktoś do kancelaryi gminnej, porozbijał stoly i powyrzucał na pastwisko niektóre dokumenty, odnoszące się do wyborczego aktu z 22. lipca. Powiadają, że stało się to bez wiadomości samowładnie panującego prefekta Żyhajła w tym celu, aby przyspieszyć unieważnienie wyborów z 22 lipca.

Na wszelki sposób jest w tem jakaś „spekulacja“.

Dlatego prosimy Eksc. Namiestnika mieć wzgląd na naszą wieś i zarządzić tak, abyśmy nie potrzebowali znowu parę miesięcy tracić na jazdę do Lwowa, na prośby,

rekursy etc. etc. Za nową Radę gminną: Jan Milkowicz, Kulczycki, Floryan DaszynyczKulczycki, Stefan KostykKulczycki, Petro WowczkoKulczycki, Fedio Sztokajlo Kulczycki.

Nr. 149 z 6. lipca 1908. Wielką sensację wywołało w naszym mieście aresztowanie Eliasza Szabasa, t. zw. „marszałka powiatu“. I któż to był? To sobie zwyczajny żydek Elo. Pewnego razu tak mało ludzie jeździli przez jego rogatkę, że biedaka zubożał, a Wydział powiatowy wyrzucił go z budki mytniczej. Wtedy Elo jakimś drogami podepechał się pod Wydział powiatowy, zyskał sobie „zaufanie“ i objął wielkie przedsiębiorstwo. budowy i konserwacyi dróg powiatowych, budowy mostów itd.

Na tem stanowisku „wyrobów krajowych“ dorobił się realności, koni i nazwał się „Eliaszem“.

Zmierzając do wyznaczonego celu, zaczął po drodze tutejszego lekarza Dra Malzburga do swojej intratnej spółki, przy czem wyczyścił mu kieszeń, wyludziwszy około 18.000 K gotówki.

Kiedy Dr. M. informował się u wielkich powiatowych ryb, przedstawiono mu p. Eliasza jako prawdziwego szlachcica, jedyne go między wszystkimi Żydami na całej kuli ziemskiej.

I rzeczywiście w „bezglowej“ Radzie powiatowej brzeżańskiej był p. Eliaz najstarszy i najpotężniejszy. Inni przedsiębiorcy nie śmieli z nim konkurować, bo wszystko musiał dostać p. Eliaz. Ufając w swoją moc, p. Eliaz nie słuchał upomnień Dra Malzburga, aby się wyrachował i oddał mu pieniądze. Dr. M. wniósł cywilny pozew o 20.000 K; p. Eliaz śmiał się z tego. On był taki sumienny gentleman, że nie potrzebował prowadzić żadnych rachunków i żądał, aby Dr. M. wierzył mu na słowo i dopłacił jeszcze kilka tysięcy „straty“. Dr. M. udał się pod opiekę c. k. Prokuratoryi; zaczęto śledzić i wówczas

pokazały się takie brzydkie rzeczy, że aż wszystkim matadorom z Wydziału poczęw-
szy od wicemarszałka ks. Korduby, a skoń-
czywszy na p. „inżynierze“ Zadoreckim zro-
biło się nieprzyjemnie.

Mówią ludzie, że p. Elo zapisał Dr.
M. kilka tysięcy w wydatkach jako świą-
teczny prezent dla matadora z Wydziału
powiatowego. Następnie wyszło na jaw, że
p. Szabas kupował od Wydziału pow. drze-
wo ze starych mostów, drzewo to jakąś
cudowną wodą uzdrawiał, czy odmładzał
i stawiał tak „nowe“ mosty, które nastę-
pnie p. Zadorecki jako Instruktor drogowy
uznawał za dobre, a Wydział wypłacał
pieniądze.

Dalszych szczegółów tej gospodarki nie
znamy, ale widomy znak niewidomej łaski
widoczny nie tylko w tem, że Elo zmienił
się zupełnie na p. Eliasza, a p. Zadorecki,
będąc kilka lat kontrolorem p. Eliasza, ku-
pił sobie kamienicę i żyje tak po pańsku,
że i sam p. prezydent mógłby się oblizać.

Teraz p. Eliaz pod kluczem, a cały
Wydział ogromnie skonsternowany, co to
będzie. I rzeczywiście nie wiedzieć, co to
będzie, skoro lwowska apelacja nie wyde-
leguje do rozgrzebania tej sprawy innego
sądu. Tu wpływy Wydziału są wogóle tak
wielkie, że byle kto im nie sprosta.

Bo już w tem jednym widać czyjaś
potężną rękę, że brzeżańska Rada powia-
towa, zdziesiątkowana od kilku lat — a mi-
mo to urzęduje dalej. Dość powiedzieć, że
kilku poważniejszych Polaków zrezygnowa-
ło i wystąpiło z Rady. Inni powynosili się
z tego powiatu, marszałek kilkakrotnie zre-
zygnował i mieszka stale pod Lwowem, a
Rada powiatowa mimo to istnieje i uszczę-
śliwia powiat p. Eliazem, wynalazcą spo-
sobu budowania „nowych“ mostów ze sta-
rego materiału

We wsi Młotkowie bohoradczańskiego
powiatu urzędował taki wójt, co przywła-
szczył sobie 12 morgów gminnego pastwi-
ska. Dopiero drogą kosztownego procesu

odebrała je gmina. Również w procesowej
drodze uregulowano tam niedawno sprawę
serwitutów, bo przy zakładaniu ksiąg grun-
towych nie postarał się nikt o intabulację
serwitutów.

Wójta, który w tem zawinił, popierało
Starostwo i Rada powiatowa i dopiero
z ciężką biedą pozbyła się go gmina.

W zaleszczyckim powiecie administra-
cya w gminach i sprawa wyborów gmin-
nych, to istna stajnia Augiasza. Już poseł
parlamentarny Ochrymowicz wniósł 10.
kwietnia 1908 na 63. posiedzeniu parlamen-
tu interpelację w tej sprawie. Tu widocznie
naprowadził on prawdziwy motyw, czemu
c. k. Starostwo w Zaleszczykach nie za-
biera się do oczyszczenia tej stajni; prze-
ciwnie, jeszcze bardziej ją zanieczyszcza
Może Rząd krajowy weźmie się do rzeczy,
przeło z cytowanej interpelacji parlamen-
tarnej naprowadzimy jaskrawsze fakta.

I tak:

1. W gminie Zazulińce „żelazny“ wójt
Pawło Demianów Wasyl przeprowadza 12.
marca b. r. gminne wybory potajemnie bez
żadnego ogłoszenia, kiedy mimo to wło-
ścianie — którzy bardzo pilnowali kwestyi
wyborów — zbiegli się i chcieli głosować
zapomocą naprzd przygotowanych kartek,
to mimo najwyraźniejszych postanowień
§. 23. galicyjskiej ordynacyi wyborczej nie
przyjął wójt kartek i zmuszał wyborców
ustnie głosować, zmuszając ich głosować
na jego kandydatów, powołanych przez
niego do wyborczej komisji.

Kiedy wyborcy nie słuchali tego; gło-
sowali na swoich, przeprowadził potajemne
skrutynium i ogłosił swoich kandydatów
jako wybranych.

Przytem dopuścił się jeszcze tego nadu-
życia, że dla każdego koła powoływał inną
z 4 członków złożoną komisję ze swoich
zwolenników i zmuszał wyborców gło-
sować na tych swoich kandydatów powoła-
nych do komisji.

Kiedy miejscowy proboszcz ks. Dolnicki wniósł przeciw temu bezprawiu protest pisemny, nie chciał wójt Paweł Demiańów przyjąć protestu, tak, że wyborcy musieli wnieść protest przez pocztę ekspres za zwrotnym receptem.

Zaraz następnego dnia udali się wyborcy ze skargą do Starostwa i Starostwo obiecało ten protest zaopiniować przychylnie, ale wobec dotychczasowych praktyk nie mają wyborcy żadnej nadziei na skutek.

2. W gminie Uhrynkowce żelazny wójt Jau Jakubyszyn przy przeprowadzonych 14. marca b. r. gminnych wyborach nie pozwolił wyborcom Rusinom oddawać kartek do urny, lecz odbierał je na progu wyborczego lokalu i przed wrzuceniem do urny otwierał je, przeczytywał, naruszając w ten sposób tajemnicę głosowania.

Nadto na swoją stronę przyjmował głosy na podrobionem pełnomocnictwie i w ten sposób uzyskał nieprawnie dla siebie głosy Michała Wojeiechowskiego, Michała Panijczuka, Antoniego Słuchockiego i innych.

Wkońcu wyborca Jan Hruszczak zeznał, że widział, jak Jan Jakubyszyn, odebrawszy na progu karty głosowania od ruskich wyborców, chował je do kieszeni, a natomiast wyjmował z kieszeni swoje karty i wkładał do urny.

Oczywiście, że tym sposobem osiągnął taki rezultat, że wybrał samych swoich.

Pokrzywdzeni wyborcy wnieśli protest i karno-sądowe doniesienie, gdzie przedstawiono dokładnie wszystkie fakty nadużycia i świadków, ale wobec poprzednich praktyk nikt nie wierzy w skuteczność.

3. W gminie Kasperowce asystujący przy przeprowadzonych wyborach c. k. rządowy komisarz, praktykant konceptowy Wojcikiewicz wzbrouił ruskim wyborcom głosować zapomocą drukowanych kartek i zmuszał ich do ustnego głosowania, choć od zwolenników „żelaznego“ wójta Bazia Gurala przyjmował kartki bez przeszkody.

Tem zbałamuceno wielu wyborcom, którzy, zapomniawszy imiona 9 kandydatów, głosowali inaczej, jak przedtem na wspólnej naradzie umówili się, a przynajmniej pomieszali kandydatów na radnych z kandydatami na zastępców.

Mimo to przeważna część głosowała dobrze, ale ponieważ ruskich opozycyjnych wyborców było co najmniej 3 razy więcej, jak żydów i łacinników, stronników Bazia Gurala, to na wszelki sposób powinni byli wybrać swego kandydata. Tymczasem „żelazny“ wójt Baż Gural po przeprowadzeniu tajnego skrutynium ogłasza cudem wybranych 2 żydów, 2 łacinników i 2 t. z. ruskich „ehruniów“.

Otóż doszło do tego, że w gminie, gdzie żyje 1.400 Rusinów, a tylko 250 żydów i łacinników, przeważająco ruska ludność — skutkiem prostego szachrajstwa i nadużycia nawet w trzecim najliczniejszym kole nie mogła wybrać swoich kandydatów, a musi sprzedać zarząd gminny elementom, którym zależy na eksploatacyi, a nie na dobru gminy.

Oczywista, że skrzywdzeni wyborcy wnieśli protest, ale wobec dotychczasowych praktyk nie spodziewają się żadnych następstw.

4. W gminie Dupnice „żelazny“ wójt Hryćko Kuźma wprost igra sobie z gminą. Choć wyborcze listy jeszcze w styczniu b. r. prawocnie wyłożone i gminne wybory już dawno powinny były być przeprowadzone, nie przeprowadził ich dotąd.

Co prawda, termin do wyborów ogłosił już 2 razy, pierwszy raz na 14. lutego, a drugi raz na 7. marca b. r., ale chociaż wyborcy w tych dniach zeszli się i cały dzień czekali na wybory Hryć Kuźma do wyborów się nie zjawił wyjechawszy na cały dzień z domu.

Ostatni raz 7. marca b. r. przyszedł do kancelaryi aż w sam wieczór i obwieścił, że wybory odkłada na nieograniczony czas, bo tak mu się chce. Oczywiście cze-

ka na taki dzień, ały włóścianie całkiem nie zeszli się i aby on mógł przeprowadzić wybory wedle swoich intencji.

Włóścianie chodzą do starostwa z zażaleniem, ale daremnie.

5. Tak samo zwleka z tygodnia na tydzień wyznaczony już termin wyborów „żelazny“ wójt w Zaleszczykach starych Teodor Romanko.

6. Za to prędko związał się z gminnymi wyborami „żelazny“ wójt w Beresku Iwan Szportak. Żadnych list nie wyłożył, lecz korzystając z tego, że w czwartek 26. marca b. r. włóścian w przeważnej części wyjeżdżają na jarmark do Tinstego bez żadnego poprzedniego ogłoszenia zwołał na ten dzień wtajemniczonych swoich zwolenników i potajemnie przeprowadził gminom wybory w myśl swoich intencji. Wniesiono protest ale bez żadnej nadziei na skutek.

7. W gminie Sadki zalegają już od dawna wybory, a że u „żelaznego“ wójta Łukasza Demianowa nie mogli się włóścianie doprosić rozpisania nowych wyborów, wniesli w marcu zażalenie do c. k. Starostwa w Zaleszczykach.

Stutek tego zażalenia był ten, że chociaż nie rozpisano nowych wyborów dotąd, ale zato wszyscy podpisani na zażaleniu zostali przez Starostwo ukarani na mocy patentu z 1854 r., każdy trzema dobami aresztu za rzekomą obrazę wójta popełnioną we wniesionem zażaleniu.

8. Dziwne rozporządzenie wydało c. k. Starostwo w Zaleszczykach 21. marca b. r. l. 5.106 względem gminnych wyborów we wsi Tlustem.

Wójt Bilous, chcąc przeprowadzić legalnie wybory, wyłożył listę do przeglądu na 4 tygodnie, wyznaczył termin reklamacyjny, a po jego upływie kiedy lista stała się już prawomocna, chciał przystąpić do wyznaczenia wyborów.

Tymczasem cóż się stało? Poplecznik Starostwa Michał Zabołotny, zastępca wójta,

widząc, że legalnie ułożona i prawomocna lista nie będzie dla niego dobra i że partya dotychczasowego powszechnie lubianego we wsi wójta musi zwyciężyć, pisze przez kogoś skargę do Starostwa przeciw ułożonej i prawomocnej już liście i Starostwo rozporząd. z 21. marca 1908 r. l. 5.106 mianuje tegoż Michała Zabołotnego komisarzem rządowym dla sprawowania nadzoru nad przeprowadzeniem wyborów do Rady gminnej w Tlustem — wsi, porucza mu decyzję zażaleń przeciw wyborczej liście rzekomo wniesionych i „czuwanie, by nikt w premiach swoich wyborczych przy powyższych wyborach nie został pokrzywdzonym“.

Że Michał Zabołotny jako komisarz rządowy przeprowadzi te wybory należycie na swoją korzyść, a z podeptaniem praw przeważnej części obywateli, o tem nie może być najmniejszej wątpliwości.

Tu tylko nasuwa się uwaga, że przez zanianowanie takich „komisarzy rządowych“, którzy mają po upływie reklamacyjnego terminu poprawiać listę wyborczą, całą wyborczą ordynację sprowadza się ad absurdum i najlepiej byłoby, aby Starostwo wprost zamianowało wójta.

W interpelacji tej pominięto niesłusznie gminę Burakówkę zaleszczyckiego powiatu. Tam urzęduje Rada gminna już od 11 lat, a komisya wyborcza z wójtem na czele zawsze szachruje wybory tak, że włóścianie muszą protestować. Ostatnie wybory odbyły się 22. stycznia 1908 i na nich bezczelnie poszachrowano, unieważniając w 3-ciem kole nieprawnie po 3 głosy oddane na Antoniego Melnyka i Iwana Dmytryka syna Mikołaja, a powołując na ich miejsce innych, którzy otrzymali znacznie mniej głosów.

Przy wyborach z I. koła poszachrowano całkiem pojedynczo rezultat wyborów w ten sposób, że komisya ogłosiła, jakoby z 15 oddanych głosów oddano na jedną listę 7 głosów, podczas kiedy faktycznie oddano na nią 9 głosów. Są to rze-

czy znane c. k. Starostwu w Zaleszczykach, ale dla niego nie istnieją ustawy o czystości wyborów.

W Dupliskach zaleszczyckiego powiatu urzęduje wójt już 9 lat mimo tego, że sprzeniewierzył pieniądze za polowanie za 5 lat po 90 kor., co poświadczy gminny Kasyer, pobrał 268 kor. na budowę trzpiarni — postawił budę za 30 kor., a resztę przepił. Chociaż przeprowadzono wybory, ale ponieważ wójt jest tam „persona grata“ u c. k. Starosty, więc dalej urzęduje.

Do tych gmin w zaleszczyckim powiecie przybywa gmina Hyńkowce, gdzie dotąd urzęduje „żelazny“ wójt, a wyborów nie rozpisuje się.

O pospiechu władz administracyjnych świadczy sprawa wyborów w Lubaczowie. Tam przed prawie 3-ma laty wylosowano połowę radnych, przeprowadzono nowe wybory, jak zwykle zaprotestowano je, a rozstrzygnięcie tego protestu błąka między władzami tak, że kończy się peryod i drugiej połowie radnych i mają się odbyć wybory, a tymczasem stara Rada urzęduje i dalej trwoni majątek gminy.

W Prudownim zloczowskiego powiatu urzęduje już 9. rok zastępca wójta i stara Rada i on z kilkoma ludźmi zarządza majątkiem gminnym i mimo uchwały Rady, aby zaprowadzić ruskie urządowanie, nie wykonuje tej uchwały, tylko wraz z pisarzem urzęduje po polsku.

W Kawsku stryjskiego powiatu urzęduje stara Rada już 3 lata ponad peryod. Wybory odbyły się tam 31 stycznia 1905, w pierwszych dniach lutego 1907 i dotąd niema końca. Wójt Petrow schował był protest z drugich wyborów i dopiero po karnem doniesieniu, przedłożył go wład. om. Ani interpelacje posłów, ani deputacje nie mogą położyć kresu.

W gminie Zubowie trembowelskiego powiatu uchwaliła Rada gminna 14. kwietnia 1907 zaprowadzić urządowanie w ru-

skim języku, ale mimo tego wójt z pisarzem nie chcą wykonywać tej uchwały, przyczem wójt mówi publicznie na posiedzeniu, że c. k. Starostwo w Trembowli nie pozwala mu na wykonanie tej uchwały.

Z beborodeczańskiego powiatu oto następujące kwiatki:

W Porohach urzęduje stara Rada gminna już rok ponad peryod. Taksamo w Jabłonce. W Kryeccc przeprowadzono wybory z pijatyką w lokalu wyborczym. W Sołotwinie c. k. starosta Nieświatowski odebrał urządowanie zastępcy wójta dlatego, że Rusin i chociaż nie było kompletu, bo było tylko 17 radnych, przeprowadził wybór wójta i w czysto ruskiej miejscowości wprost zamianował wójtem Polaka. W Grabowcu Starostwo podtrzymuje wójta, który mimo nakazu z Rady powiatowej nie złożył jeszcze rachunków za r. 1906.

W Starym Łęściu musiał już wójt dobrze urządować, gdy po przeprowadzonym szkcontrum kasy lustrator powiatowy odebrał temu wójtowi urządowanie. I prędko starosta potrzebował pomocy tego zbrodniarza, bo przed wyborami sejmowymi go restytuował. Tak samo stało się we wsi Żurokach. Macherstwa wyborcze mają pokryć wójtowskie złodziejstwa.

W Holhoczech powiatu podhajeckiego ukończył się peryod urządowania Rady 3. sierpnia 1905. Wybory powiatowe odbyły się aż w kwietniu 1906. Z powodu szachrajstw wójta i jego zauszników wybory te unieważniono i wójt nie dał za wygrane, skarży do Trybunału, a c. k. Starostwo, choć mogłoby zarządzić przeprowadzenie wyborów nowych, nie czyni tego, powołując się na to, że akta wyborcze w Trybunale administracyjnym.

W Szezeplotach jarosławskiego powiatu wójtuje Iwan Szezydło z pisarzem żydem dawno ponad peryod, nie myśląc rozpisywać nowych wyborów, bo wie, że gmina ani jego, ani pisarza mieć nie chce.

W Woli mazowieckiej tarnopolskiego powiatu, mimo legalnie przeprowadzonych

wyborów przed blisko rokiem urzęduje dalej stary wójt przez gminę znienawidzony, pomagając sobie protestem przeciw wyborom.

„Najporządniejszy naczelnik“ we wsi Skowiatynie powiatu borszczowskiego tak wygląda: Nazywa się on Proć Szczur, urzęduje 14 lat. Wskutek kilkakrotnie wysyłanych tamtejszych deputacyj do c. k. Starostwa wyłożył wójt w grudniu 1907 listę wyborczą tak poszachrowaną, że wpłynęło do 40 reklamacyj. Sam starosta spostrzegł wielkie szachrajstwo i polecił wygotować nową listę. Widocznie nakaz nie był zbyt ostry, bo lista ta dotychczas nie wygotowana, a na zapytania członków gminy odpowiada wójt kpinami, że mogą go dalej skarżyć w c. k. Starostwie.

No i ludzie jeżdżą po kilka i kilkanaście razy do Starostwa w deputacjach, wnoszą pisma, a starosta ich pociesza słowami: „no, no, ja mu (wójtowi) nakazę...“ A wójt ten to prosty ordynarny złodziej i pijanica. Kasę pożyczkową, która miała powyżej 2000 K., rozdzielił pomiędzy swą rodzinę Kamieniołom gminny, który niesie rocznie do 600 K., przyswoił sobie, daje szuter z pastwisk gminnego na 10 kilometrową drogę powiatową, pobiera od 1 m. po 1. K., lecz wszystko to do jego kieszeni, względnie w kieszeni szynkarza Fischla.

Innego fasonu jest wójt Semko Humeńnik z Perepilnik zborowskiego powiatu. Dourzędował on się do tego, że w r. 1906 stanął pod śledztwo o zbrodnię sprzeniewierzenia.

A to:

Nakładał na wieśniaków kary za różne przestępstwa, a pieniądze karne (z grzywien) chował do swej kieszeni, przez lat 20 używał sianożęć gminną, wartości przynajmniej po 10 kor. rocznie, a nie zapłacił ani halerza, z gminnego szpiehlerza sprzedał zboża za 46 K i te pieniądze przejął, z gminnego lasu wziął kupę drzewa

i powyrębywał jawory i dopiero na żądanie delegata powiatowego zapłacił za to aż 9 kor., zebrał od członków gminy na figurę 100 kor., wydał 10 kor., a resztę przepił. Suspendowano go, ale jakimś sposobem wywinął się on od kary. Szkody gminie nie zwrócił, a naraził jeszcze gminę na procesa, bo zakupił na własną rękę od żyda betony, których gmina nie chce zapłacić, gdyż nie było uchwały Rady na takie kupno. Z porządku rzeczy po zaskądowaniu tego wójta powinno być urzędowanie oddanem zastępcy Łukaszowi Zorcnemu, a nawet starosta Ziemia przekazywał do niego, że będzie wójtem, jak będzie odpowiednim“. Ale widocznie nie został „odpowiednim“, bo przy wyborach do Rady powiatowej nie chciał głosować na Polaka i złożył legitymację. Do urzędowania powołano asesora, Hnata Demkowa, człowieka starego, chorowitego, nierozumiejącego się na sprawach gminnych, ale zato „porządnego“. W sprawie tej trzy razy jeździła deputacja do namiestnika, ażeby zarządził wybory starszyny gminnej i wszystko bezskutecznie. Tymczasem 1907 r. przeprowadzono nowe wybory, ta i z tego niema pożytku, sześciu malkontentów protestuje, a władze piszą i piszą, a członkowie gminy cierpią i cierpią, czekając odpowiedniego czasu. Tomko Zdyrków i Zacharko Wysocki z Perepilnik, to klasyczni świadkowie tych bezprawii.

Jak c. k. starosta w Nadwórnej ignoruje ustawy, świadczy o tem następująca sprawa: Dnia 11. marca 1907 w gminie Majdanie Rada gminna na 24 radnych 20-ma głosami uchwaliła ruskie urzędowanie. C. k. starosta polecił tę uchwałę zreasumować, jednak dnia 29. marca b. r. Rada gminna swoją poprzednią nebwałę ponowiła. Na to odpowiedziało c. k. Starostwo, że nie widzi potrzeby zmieniać dotychczasowego polskiego urzędowania, a wójt Tryniak i pisarz Łuczyński trzymają się tego nakazu starosty, zamiast przepisów ustawy.

Wobec tego zapytują podpisani:

Czy powyższe nadużycia i nieprawidłowości są wiadome c. k. Rządowi i Wydziałowi krajowemu, i czy raczą oni zarządzić jak najściślejsze zbadanie i usunięcie takowych?

Interpelant:
M. Sodomora.

Dr. Kość Lewicki, Oleśnicki, Kiweluk, T. Staruch, A. Staruch, Sandulak, Dumka, Winniczuk, Makuch, Kurowiec, Skwarko, Dudykiewicz Hanczakowski, Krysowaty, Myroniuk-Zajaczuk.

Marszałek oznajmia, że odczytany wniosek umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń; interpelację zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu i Wydziałowi krajowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 30. czerwca b. r. w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Białej na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki na pokrycie połowy kosztów budowy szpitala w Białej.

Sprawozdawca p. Jaworski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu Reprezentacji powiatowej w Białej na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 367.400 K na pokrycie połowy kosztów budowy szpitala w Białej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, eo następuje:

Art. I.

Reprezentacji powiatowej w Białej zezwala się w myśl postanowień § 24. ust. o Reprezentacji powiatowej z 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 21 na zaciągnięcie

imieniem powiatu pożyczki w kwocie 367.400 K na pokrycie połowy kosztów budowy szpitala powszechnego w Białej.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i i Ministrowi skarbu.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej w przedmiocie petycji nauczycieli, nauczycielek, wdów i sierót po nauczycielach o policzenie w drodze łaski lat służby do emerytury, przyznanie emerytury, pensji wdowiej, dodatków pięcioletnich i t. p.

Sprawozdawca p. Laskowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji, sprostawszy poprzednio omyłkę druku, a mianowicie, we wniosku a) komisji, po słowie „Mściwujewskiego (710)“ dodać słowo: „Petryckiego (281)“:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę:

a) o wliczenie latu służby do emerytury:

Szemańskiej (279), Baczyńskiej (285), Bugłowej (392), Mieleckiego (410), Krupińskiego (422), Krupińskiej (423), Rosinerówniej (530), Kisielewskiego (556), Niedźwieckiej (585), Gawłowicza (639), Gertsmana (658), Sobolskiego (684), Fruchtmanowej (701), Schipperera (703), Bielczykowej (707), Benescha (712), Połomskiej (715), Auteckiej (745), Michniewicza (767), Sokołowskiej (774), Schöppa (776), Hoszarda (820), Tytora (867), Żmudy (894), Hałajki (911), Rózyckiego (917), Kozakiewicza (920), Tertilównej (924), Bielowskiej (1054), Strzeszyńskiego (1057), Sławińskiej (1082), Zaczka (1148), Romanowa (1156), Ziętkiewiczówniej (1158), Senkary (1213), Fangorowej (1244), Gieruckiego (1326), Sawczyńskiej (1327), Andruszkiewiczowej (1328), Starzeckiego (1329), Milczanowskiej (1330), Kurpiela (1365), Niekielity (1397), Zająca (1405), Konowalca (1431), Kozickiego (1432), Dubówniej (1435), Brzęsia (1587), Ferusowej (1604), Janikowskiej (1625), Holejkowej (1637), Dąbrowickiej (1702), Chomina (1824), Żakiego (1733), Melechowej (1741), Singera (1826), Grodekowej (1827), Smuli (1834), Friedmana (1925), Langa (1955), Świątkiewicza (1456), Fedewicza (1968), Dolnickiego (2021), Winnickiej (2022), Iwancewowej (2029), Sikorskiej (2196), Kobaniego (2244), Jougana (2287), Skibowa (2305), Wiszy (2390), Werekiej (2450), Sośnickiej (2541), Cara (696, 697), Zuba (854, 856 i 945), Mściwiewskiego (710), Petryckiego (281), oraz petycję zbiorową nauczycielek szkół miejskich we Lwowie (972), o wliczenie do emerytury lat spędzonych na praktyce w szkołach miejskich;

b) o przyznanie emerytury:

Dąbrowskiej (1129), Janowskiego (1779), Stawskiej (1832), Ehricha (1993), Kosteka (1998), Sali (1437), Bernowskiej (2146), Świstuna (2150), Nowaka (2446);

c) o przyznanie pensji wdowiej względnie sierocińskiej:

Pomastkowej (143), Kwiatkowskiej (155), Rączkowej (305), Odlewanowej (609). Stro-

roniakowej (607), Dąbrowskiej (861), Mirkowskiej (1219), Markiewiczowej (918), Ziółowej (2062), Mykietkowej (2096), Żmudowa (2449), Hrankowskiej (2307), Kumersberg (Sala) (2403), Cieckiewicza (140), Żychiewiczowej (2449) — odstępuje się Wydziałowi krajowemu z wezwaniem, by te petycje zbadał w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i przedłożył Sejmowi sprawozdanie z odpowiednimi wnioskami.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej w przedmiocie petycji nauczycieli, nauczycielek i wdów po nauczycielach o udzielenie pomocy.

Sprawozdawca p. Michałowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję emerytowanych nauczycieli, nauczycielek i wdów po nauczycielach odstępuje się Wydziałowi krajowemu celem udzielenia ich c. k. Radzie szkolnej krajowej do rozpatrzenia i ewentualnego uwzględnienia przy rozdziale zapomóg z funduszków na ten cel preliminowanych na rok 1908, względnie na rok 1909.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 1. sierpnia 1908 L. 66.043 i z dnia 25. września 1908 L. 99.721 w przedmiocie petycji nauczycieli i nauczycielek, tudzież wdów i siostrót po nauczycielach o policzenie w drodze łaski lat służby do emerytury i przyznania emerytury, pensji wdowiej, dodatków pięcioletnich i t. p.

Sprawozdawca p. Michałowski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego

od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji, sprostowawszy omyłkę druku, a mianowicie w ust. 2. wniosku I-go komisji zamiast słowa: „córce“ ma być „synów“:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

1. Maryi Chrzanowskiej (p. 88.), stałej nauczycielce szkoły żeńskiej im. św. Antoniego we Lwowie, przyznaje się w drodze łaski od 1. stycznia 1909 utracony wskutek rezygnacji ze stałej posady pobierany przez nią dodatek 5-letni w kwocie 100 K.

2. Emilii Parasiewiczowej (p. 4.), wdowie po dyrektorze szkoły wydziałowej im. Sobieskiego we Lwowie, przyznaje się w drodze łaski pensję wdową, wymierzoną wedle ustawy z r. 1907 w rocznej kwocie 1.166 kor. 66 g., jako też dodatek na wychowanie dwóch synów po 233 kor. 33 h. od 1. stycznia 1909 począwszy.

3. Czesławie Adameczkowej (p. 104.), wdowie po dyrektorze 6-klasowej szkoły męskiej w Rawie, podwyższa się w drodze łaski od 1. stycznia 1909 począwszy pensję wdową z 700 kor. do kwoty 933 kor. 33 hal.

4. Zofii Mykietynowej, wdowie po nauczycielu szkoły pospolitej im. Sobieskiego we Lwowie, przyznaje się w drodze łaski pensję wdową wymierzoną w myśl postanowień ustawy z dnia 25. maja 1907 Nr 47 Dz. u. kr. w rocznej kwocie 800 kor. a na wychowanie 2 córek po 160 kor. od 1. stycznia 1909 począwszy.

5. Józefie Taborowej (p. 78.), wdowie po kierowniku 2-klasowej szkoły ludowej w Prądniku czerwonym, przyznaje się w drodze łaski kwartał pozgonny w kwocie 450 kor.

6. Bolesławie Klementynie Bieńkowskiej (p. 121.), stałej nauczycielce w szkole wydziałowej żeńskiej im. Elżbiety we Lwowie, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury czas służby od 23. czerwca 1885

do 31. października 1892 z usprawiedliwioną przerwą od 1. września 1887 do 31. marca 1890, na wypadek spensjonowania.

7. Onufremu Cybykowi (p. 51.), emeryt. nauczycielowi 1. kl. szkoły w Trepczy, wlicza się w drodze łaski z 20 lat służby przed przerwą lat piętnaście i podwyższa się skutkiem tego emeryturę jego z 510 K. na 960 kor. rocznie od 1. stycznia 1909 r. począwszy.

8. Henrykowi Lerelowi (p. 2.), nauczycielowi w Janowie, wlicza Sejm w drodze łaski z lat służby przed przerwą pięć lat do emerytury — na wypadek spensjonowania.

9. Leonowi Rzeszowskiemu (p. 1.) wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury lata służby od 1. września 1872 do końca stycznia 1878 — na wypadek spensjonowania.

10. Wandzie Kalinowiczówny, emerytowanej nauczycielce podwyższa Sejm w drodze łaski emeryturę z 680 na 800 K. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

11. Maryi Szaszkieviczowej, wdowie po tymczasowym nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie w kwocie 240 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 roku.

12. Felicyi Korosteńskiej, byłej nauczycielce szkół prywatnych, podwyższa Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie z 160 na 240 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 roku.

13. Wojciechowi Putale (p. 3.), emerytowanemu naucz., wlicza Sejm w drodze łaski jeden rok służby do emerytury i podwyższa ją z kwoty 780 na 810 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

14. Michałowi Pali (p. 4.), byłemu nauczycielowi przyznaje Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie w kwocie 180 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

15. Janowi Mayerowi (p. 6.), zastępcy nauczyciela w Beldnie, przyznaje Sejm

w drodze łaski emeryturę w kwocie 240 K. rocznie, na wypadek i od dnia uwolnienia ze służby.

16. Michałowi Sali (p. 7.), nauczycielowi pomocniczemu w Izdebniku przyznaje Sejm w drodze łaski emeryturę w kwocie 800 kor. rocznie, na wypadek i od dnia uwolnienia ze służby.

17. Aleksandrowi Lasce (p. 10.), emerytowanemu nauczycielowi, podwyższa Sejm w drodze łaski emeryturę z 350 kor. do 500 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 roku.

18. Michałowi Pociężyńskiemu (p. 19.), emerytowanemu nauczycielowi, podwyższa Sejm w drodze łaski emeryturę z 330 na 500 kor. rocznie, począwszy od dnia 1. stycznia 1909 roku.

19. Adolfowi Nagłowi (p. 25.), nauczycielowi w Rudnie, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury lata służby od 7. października 1877 do 31. stycznia 1879, na wypadek spensjonowania.

20. Stefanowi Kapuściejowi (p. 38.), nauczycielowi w Wierzbicy, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury pięć lat służby z lat służby przed uzyskaniem kwalifikacji, na wypadek spensjonowania.

21. Michałowi Daniłce (p. 41.), nauczycielowi w Woli wielkiej, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury lata służby od r. 1888, na wypadek spensjonowania.

22. Adolfowi Wróblewskiemu (p. 42.), nauczycielowi w Leśniowicach wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury dziewięć lat służby nauczycielskiej przed uzyskaniem kwalifikacji przez petenta, na wypadek spensjonowania.

23. Władysławowi Dąbrowskiemu (p. 43.), nauczycielowi w Szwałkowcach wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury 16 lat służby z lat służby uzyskanej przed kwalifikacją przez petenta, na wypadek spensjonowania.

24. Janowi Bohaczykowi (p. 48.), nauczycielowi w Bartnem, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury dziesięć lat służby z lat służby przed uzyskaniem kwalifikacji przez petenta, na wypadek spensjonowania.

25. Rudolfowi Grossmanowi (p. 50.), emer. nauczycielowi, podwyższa Sejm w drodze łaski emeryturę z 714 na 900 koron rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909.

26. Wincentemu Wałaszkiwiczowi (p. 61.), nauczycielowi we Lwowie, wlicza Sejm w drodze łaski czas służby od 1. października 1878 do 31. sierpnia 1886, w celu przyznania petentowi dalszych dodatków pięcioletnich.

27. Pawłowi Kornowie (p. 64.), nauczycielowi w Borowem, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury sześć lat służby z lat służby tymczasowej, na wypadek spensjonowania.

28. Felicji Machalskiej (p. 75.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski zaopatrzenie wdowie w kwocie 120 kor. począwszy od 1. stycznia 1909 r.

29. Katarzynie Zajęzkowskiej, (p. 76.) wdowie po nauczycielu przyznaje Sejm w drodze łaski zaopatrzenie wdowie w kwocie 240 kor. rocznie, począwszy od dnia 1. stycznia 1909 r.

30. Maryi Chorążowej (p. 81.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski zaopatrzenie wdowie w kwocie 366 kor. 66 hal. rocznie i dodatek dla dwojga małoletnich dzieci w kwocie po 80 kor. rocznie dla każdego dziecka, aż do czasu osiągnięcia przez każde dziecko 20 roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

31. Franciszce Rodowiczowej (p. 82.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski stały zasiłek w kwocie 100 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 roku.

32. Maryi Baranowej (p. 84.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze

łaski zaopatrzenie wdowie w kwocie 166 kor. 66 hal. rocznie i datek dla pięciorga dzieci w kwocie łącznej 83 kor. 34 hal. aż do osiągnięcia przez każde dziecko 20 roku życia, lub wcześniejszego zaopatrzenia począwszy od 1. stycznia 1909 r.

33. Adolfie Głowackiej (p. 86.), sierocie po nauczycielu przyznaje Sejm w drodze łaski stały dar w kwocie 120 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

34. Jadwidze Knihinickiej (p. 109.), wdowie p. nauczycielu, podwyższa Sejm w drodze łaski stały dar ze 120 kor. na 200 kor. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1909 roku.

35. Irenie Jarosławie dw. im. Harasymowiczówny (p. 115.), sierocie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski pensję sierocińską w kwocie 120 kor. rocznie, aż do 20 roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia, począwszy od 1. stycznia 1909 roku.

36. Maryi Jacykowej (p. 116.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski zaopatrzenie wdowie w kwocie 366 kor. rocznie i dodatek na wychowanie dziecka w kwocie 73 kor. rocznie, aż do osiągnięcia przez dziecko 20 roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

37. Maryi Karolinie dw. im. Kwakowej (p. 119.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski zaopatrzenie wdowie 240 kor. rocznie i dodatek na wychowanie dla każdego z trojga dzieci po 80 kor. rocznie, aż do czasu osiągnięcia przez każde dziecko 20 roku życia, lub wcześniejszego zaopatrzenia, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

38. Maryi Janiszewskiej Lewińskiej (p. 134.), nauczycielce w Korostowicach, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury lata służby od 1. września 1887 do 24. lutego 1892, na wypadek spensjonowania.

39. Wandzie Siarczyńskiej, (p. 135.) nauczycielce w Stasiowej Woli, wlicza Sejm

w drodze łaski do emerytury lata służby od 14. września 1888 do 27. lutego 1894, na wypadek spensjonowania.

40. Annie Woronieckiej (p. 138.), nauczycielce we Lwowie, wlicza Sejm w drodze łaski do emerytury pięć lat służby z czasu praktyki nauczycielskiej, na wypadek spensjonowania.

41. Józefie Myjakowej (p. 139.), wdowie po nauczycielu, przyznaje Sejm w drodze łaski zaopatrzenie wdowie w kwocie 400 K rocznie i dodatek na wychowanie czworga dzieci w łącznej kwocie 320 K rocznie, czyli po 80 K rocznie dla każdego dziecka aż do 20 roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia, począwszy od 1. stycznia 1909 r.

II.

Jednorazowy zasiłek przyznaje Sejm w drodze łaski :

a) Antoniemu Mosiewiczowi, em. naucz. (p. 63.), w kwocie stu (100) K ;

b) Eustachemu Chomińcowi, em. naucz. (p. 72.), w kwocie stu pięćdziesięciu (150) kor.;

c) Sabinie Paduczakowej, wdowie po naucz. (p. 77.) w kwocie dwustu (200) K ;

d) Leokadyi Waleryi dw. im. Markiewiczowej, wdowie po naucz. (p. 80.), w kwocie stu pięćdziesięciu (150) K ;

e) Eugenii Pużyńskiej, wdowie po naucz. (p. 85.), w kwocie dwustu (200) K ;

f) Antoninie Drukowej, wdowie po naucz. (p. 100.), w kwocie stu (100) K ;

g) Maryi Tytlowej, wdowie po naucz. (p. 107.) w kwocie stu (100) K ;

h) Eufrozynie Zychowej, wdowie po naucz. (p. 110.), w kwocie stu (100) K ;

i) Paulinie Paniczewskiej, wdowie po naucz. (p. 126.), w kwocie stu (100) K.

Sumę tych zasiłków, stanowiących kwotę tysiąca dwustu (1 200) K, wstawia

Sejm do Rubr. IV. poz. 16 c) wydatków preliminarza budżetu funduszu szkolnego krajowego na rok 1909.

III.

Nad petycyami

Stefana Jaklińskiego (p. 1.), Piotra Świętkiewicza (p. 5.), Jana Bisauza (p. 8.), Michała Marmasza (p. 9.), Bronisława Motylewicz (p. 11.), Szymona Usockiego (p. 12.), Pawła Medwida (p. 13.), Ignacego Maraszewskiego (p. 14.), Józefa Skowronskiego (p. 15.), Karola Pełzaczyńskiego (p. 16.), Jana Keipera (p. 17.), Mikołaja Borszcza (p. 18.), ks. Franciszka Rabija (p. 20.), Walentego Januszkiewicza (p. 21.), Szczepana Balla (p. 22.), Jana Atamańczuka (p. 23.), Jana Sroki (p. 24.), Edwarda Dworzaczka (p. 26.), Konstantego Pragłowskiego (p. 27.), Damiana Hawrana (p. 28.), Jana Jaremy (p. 29.), Franciszka Gottwalda (p. 30.), Piotra Dowosera (p. 31.), Bazylego Medyńskiego (p. 32.), Antoniego Radzińskiego (p. 33.), Jana Wisza (p. 34.), Edwarda Hoszarka (p. 35.), Andrzeja Nauczuka (p. 36.), Józefa Foxa (p. 37.), Andrzeja Behena (p. 39.), Emila Wiszomirskiego (p. 40.), Szymona Menachema Mandla (p. 44.), Stanisława Daneckiego (p. 45.), Arahama Lechera (p. 46.), Aleksandra Czaprąnskiego (p. 47.), Szymona Steury (p. 49.), Franciszka Budzińskiego (p. 52.), Władysława Saneckiego (p. 53.), Pawła Dymidasa (p. 54.), Stanisława Hadueba (p. 55.), Mikołaja Kiernickiego (p. 56.), Teodora Marynowicza (p. 57.), Bazylego Pellicha (p. 58.), Karola Chorażego (p. 59.), Hilarego Nabaka (p. 60.), Wojciecha Marka (p. 62.), Michała Niemierowskiego (p. 65.), Tomasza Wójcikiewicza (p. 66.), Józefa Żakiego (p. 67.), Piotra Kostruby (p. 68.), Jana Planeckiego (p. 69.), Mieczysława Bobrzyńskiego (p. 70.), Tomasz Okońskiego (p. 71.), Teodora Bernadzickiewicza (p. 73.), Eleonory Hąblowej (p. 79.), Maryi Pisareczukowej (p. 83.), Jana Sierosławskiego (p. 89.), Anastazy Broszówny (p. 90.), Pauliny Sydorowej (p. 91.), Wandy Spirydowiczowej (p. 92.), Rozalii Sokołowskiej (p. 93.), Anny Bieleckiej (p. 94.),

Maryi Dutkiewiczowej (p. 95.), Agaty Ferensiewiczowej (p. 96.), Antoniny Dębickiej (p. 97.), Anny Grodzkiej (p. 99.), Maryi Gołębiowej (p. 101.), Olimpii Ballowej (p. 102.), Bronisławy Leopoldy dw. im. Witekowej (p. 105.), Serafiny Oponowiczówny (p. 106.), Heleny Martynowej (p. 108.), Heleny Ostaszewskiej (p. 111.), Maryi Binduchowskiej (p. 112.), Daniela Pezdańskiej (p. 113.), Janiny Kołodziejówny (p. 114.), Mieczysława Naganowskiego (p. 117.), Katarzyny Jaremkowej (p. 118.), Julii Kutkowskiej (p. 120.), Heleny Piszowej (p. 122.), Maryi Hornatkiewiczowej (p. 123.), Irmy Buzathówny (p. 124.), Jadwigi Wiszniewskiej (p. 125.), Karoliny Garbieniówny (p. 127.), Kamalii Romaszkanówny (p. 128.), Petroneli Winnickiej (p. 129.), Jadwigi Klimkiewiczowej (p. 130.), Olgi Supińskiej (p. 131.), Maryi Halkowej (p. 132.), Anieli Ryżewskiej (p. 133.), Barbary Chodyńskiej (p. 137.), Stanisławy Zielińskiej (p. 6.) — przechodzi Sejm do porządku dziennego.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski I.—III. komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Marszałek oznajmia, że z powodu nieobecności w Izbie p. sprawozdawcy usuwa z porządku dziennego następujące sprawy:

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie zmiany etatu posad i plac lekarzy i urzędników krajowego Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.

Sprawozdanie komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia poborów dyrektorów obu szpitali krajowych we Lwowie i Krakowie.

Sprawozdanie komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie przyznania służbie niższej krajowych szpitali we Lwowie i Krakowie zaopatrzeń na wypadek nieudolności do dalszej pracy.

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie powiększenia etatu i podwyższenia poborów urzędników administracyjnych szpitali krajowych we Lwowie i Krakowie.

Następuje :

Dalszy ciąg rozprawy ogólnej nad budżetem krajowym na r. 1908 i 1909.

Marszałek udziela głosu p. Krzczunowiczowi.

P. Krzczunowicz nieobecny w Izbie. Marszałek udziela głosu p. Rutowskiemu.

P. Rutowski nieobecny w Izbie.

Marszałek udziela głosu p. Stanisławowi hr. Tarnowskiemu.

Przemawia p. Stanisław hr. Tarnowski.

Marszałek udziela głosu p. Merunowiczowi w sprawie formalnej.

P. Merunowicz wnosi o zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisać się za budżetem na r. 1908 i 1909 pp. Leo, Landau, Marszałkiewicz, Obertyński, Bednarski, Merunowicz, Kleski, Skarbek, Rutowski, Rittel, Maryewski, Loewenstein, Federowicz, Sare;

przeciw budżetowi pp. Bojko, Witos, T. Staruch, Stojalowski, Stefczyk, Jedynek, Styła.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek p. Merunowicza o zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek wzywa do wyboru mówców generalnych.

P. Wrześniowski imieniem p. Marszałkowicza wnosi, by mimo wybrania mówców generalnych udzielono głosu p. Marszałkiewiczowi, który ma przemawiać imieniem klubu centrum.

Marszałek oznajmia, że jeżeli p. Marszałkiewicz zamierza złożyć krótkie oświadczenie imieniem klubu centrum, to udzieli mu głosu, jeżeli zaś p. Marszałkiewicz zamierza przemawiać tak, jak gdyby nie zażyczył rozprawy ogólnej, to jakkolwiek wniosek p. Wrześniowskiego podda pod głosowanie, musi zaznaczyć, że przewidziane regulaminem zamknięcie rozprawy ogólnej stałoby się iluzorycznym, gdyby Izba ten wniosek uchwaliła.

Przemawia p. Piniński.

Przemawia p. Marszałkiewicz i oznajmia, że przy rozprawie szczegółowej o budżecie zabierze głos.

Marszałek oznajmia, że wobec takiego oświadczenia p. Marszałkowicza sprawę uważa za załatwioną i udziela głosu generalnemu mowcy przeciw p. Witosowi.

Przemawia generalny mowca przeciw budżetowi na r. 1908 i 1909 p. Witos.

Przemawia generalny mowca za budżetem na r. 1908 i 1909 p. Leo.

Przemawia p. Korol dla sprostowania faktów.

Przemawia p. T. Staruch dla sprostowania faktów.

Przemawia sprawozdawca generalny p. Milewski.

Marszałek odracza posiedzenie do godziny 7 wieczorem.

Przerwa posiedzenia godzina 2 po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 27. października 1908.

Początek o godzinie 7 minut 26 wieczorem.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera napowrót odroczone posiedzenie.

Następuje :

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie zmiany etatu posad i płac lekarzy i u-

rzędników kraj. Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.

P. Skalkowski w zastępstwie sprawozdawcy p. Loewensteina, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Etat posad i płac krajowego Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie, uchwalony dnia 27. października 1904 l. s. 1581/04 traci moc obowiązującą; w miejsce jego ustanawia się następujący:

I. Etat posad.

A) Zarząd i służba lekarska.

1. Dyrektor ze stopniem doktora medycyny, posiadający wykształcenie teoretyczne i praktyczne w psychiatrii, pełni obowiązki naczelnego lekarza.

Przy obsadzeniu posady dyrektora wolno Wydziałowi krajowemu nie zważać na wiek §. 3. ustawy służby krajowej, wymagany.

2. Dziesięciu lekarzy doktorów medycyny, mianowicie: trzech prymarynszy, czterech sekundarynszy i trzech asystentów.

B) Służba duchowna:

1. Jeden kapelan obrządku rzymskokatolickiego.

2. Jeden kapelan obrządku greckokatolickiego.

C) Służba administracyjna:

1. Rządca.

2. Dwóch oficyałów.

3. Trzech asystentów.

4. Inspicyent.

5. Dwóch praktykantów.

6. Maszynista.

D) Służba niższa:

1. Woźny.

2. Oddźwierny przy furcie zakładowej.

3. Oddźwierny przy bramie wjazdowej.

II. Etat płac.

1. Dyrektor:

a) płaca 6.400 koron;

b) dodatek funkcyjny 1.000 koron;

c) mieszkanie z opałem i światłem;

d) trzy dodatki pięcioletnie po 800 kor.

2. Prymarynsze:

a) płaca po 2.400 koron;

b) dodatek funkcyjny 1.000 koron;

c) mieszkanie z opałem i światłem;

d) trzy dodatki pięcioletnie po 600 kor.

3. Sekundarynsze:

a) płaca po 3.100 koron;

b) dodatek funkcyjny 1.000 koron;

c) mieszkanie z opałem i światłem;

d) trzy dodatki pięcioletnie po 400 kor.

4. Asystenci:

a) płaca po 1.500 koron;

b) dodatek funkcyjny;

c) mieszkanie z opałem i światłem;

d) trzy dodatki pięcioletnie po 200 kor.

5. Kapelani:

a) płaca po 800 koron;

b) mieszkanie z opałem i światłem;

c) wikt albo relutum za wikt;

d) trzy dodatki pięcioletnie po 100 kor.

6. Rządca:

a) płaca roczna 2.800 koron;

- b) dodatek funkcyjny 960 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) cztery dodatki trzyletnie po 200 kor.

7. Oficjale:

- a) płaca po 2.200 koron;
- b) dodatek funkcyjny 768 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki trzyletnie po 200 kor.

Asystenci:

- a) płaca po 1.600 koron;
- b) dodatek funkcyjny 576 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki trzyletnie po 200 kor.

9. Inspicjent:

- a) płaca 1600 koron;
- b) dodatek funkcyjny 576 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki trzyletnie po 200 kor.

10. Praktykanci:

- a) płaca po 1200 koron;
- b) dodatek funkcyjny 576 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) dwa dodatki trzyletnie po 200 koron i dodatki starszeństwa, pierwszy po 12 latach w kwocie 200 koron, drugi po 15 latach w kwocie 200 koron.

11. Maszynista:

- a) płaca 1600 koron;
- b) dodatek funkcyjny 800 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki pięcioletnie po 100 kor.

12. Woźny:

- a) płaca 1000 koron;

- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) dodatek na ubiór 100 koron;
- d) dodatki pięcioletnie po 60 koron.

13. Oddźwierny przy furcie zakładowej:

- a) płaca 1000 koron;
- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) dodatek na ubiór 100 koron;
- d) dodatki pięcioletnie po 60 koron.

14. Oddźwierny przy bramie wjazdowej.

- a) płaca 1000 koron;
- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) dodatek na ubiór 100 koron;
- d) dodatki pięcioletnie po 60 koron.

2. Uchwała podwyższająca etat posad lekarskich o jednego (czwartego) sekundaryusza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1909 roku.

3. Sejm zatwierdza wstawione do Rubr. I. budżetu krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie podwyższone kredyty dla urzędników zakładu mianowanych przed powzięciem powyższych uchwał tytułem dodatków funkcyjnych:

- a) dla rządu 1.000 koron;
- b) dla oficjale, asystentów i inspicjenta po 800 koron.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Marszałek oznajmia, że obecnie następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie powiększenia etatu i podwyższenia poborów urzędników administracyjnych szpitali krajowych, we Lwowie i Krakowie.

P. Skalkowski. w zastępstwie sprawozdawcy p. Loewensteina, nwołniony na wnio-

sek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Etat posad i płac urzędników administracyjnych szpitali krajowych we Lwowie i Krakowie ustanawia się jak następuje:

1. Rządca:

a) płaca	2.800 K
b) wikt I. klasy lub relutum,	
c) pomieszkowanie z opałem i światłem,	
d) 4 dodatki trzyletnie po	200 „

2. 2 oficjalów;

a) płace po	2.200 „
b) dodatek aktywalny po	768 „
c) 3 dodatki trzyletnie po	200 „

3. 3 asystentów:

a) płaca po	1.600 „
b) dodatek aktywalny po	576 „
c) 3 dodatki trzyletnie po	200 „

4. Asystent w izbie przyjęcia chorych.

a) płaca	1.600 K
b) mieszkanie z opałem i światłem, albo w braku mieszkania relutum	576 „
c) wikt II. klasy albo relutum,	
d) 3 dodatki trzyletnie po	200 „

5. 3 praktykantów:

a) płaca po	1.200 „
b) dodatki aktywne	576 „
c) 2 dodatki trzyletnie po	200 „
d) 2 dodatki starszeństwa po 12 i 15 latach służby po	200 „

G. inspicjent:

a) płaca	1.600 K
b) wikt II. klasy lub relutum,	
c) pomieszkowanie z opałem i światłem,	
d) 3 dodatki trzyletnie po	200 „

Jeśli urzędnik przechodzi do najbliższej wyższej rangi, a na posadzie w poprzedniej randze pobierał już płacę najwyższego stopnia (z najwyższą ilością dodatków trzyletnich), czas służby z peryodu pobierania tej płacy będzie mu się także liczył do pozyskania dodatku trzyletniego w randze, do której się posunął.

O ileby dla urzędników, mianowanych przed powzięciem niniejszej uchwały, nowe postanowienia były mniej korzystne, upoważnia się Wydział krajowy, by do tych urzędników stosował przepisy dotychczas obowiązujące.

II. Sejm zatwierdza kredyty, które Wydział krajowy w przewidywaniu uchwały powyższej ad I. wstawił do Rubryki I wydatków preliminarzy budżetów roku 1908 obu szpitali krajowych we Lwowie i Krakowie.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia poborów dyrektorów obu szpitali krajowych, we Lwowie i Krakowie.

P. Skalkowski w zastępstwie sprawozdawcy p. Loewensteina, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. W uchwalonych przez Sejm krajowy etatach plac szpitali krajowych we Lwowie

i Krakowie z 22. maja roku 1875 Nr. 22 Dz. u. kr. względnie z 10. października 1878 Nr. 57 Dz. u. k. zmienia się pobory dyrektorów obu tych szpitali w ten sposób, że od-tąd pozycya 1. tych etatów opiewać będzie:

Dyrektor:

- a) płaca 6.400 koron;
- b) dwa dodatki pięcioletnie i jeden trzy-letni po 800 koron rocznie;
- c) mieszkanie lub w razie braku mie-szkania w naturze relutum w kwocie 1.472 koron;
- d) relutum za opał i światło 420 koron.

II. Powyższe podwyższone pobory wsta-wia się do budżetu obu szpitali na rok 1909.

Izba bez rozprawy uchwała powyższe wnioski komisji

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przed-miecie przyznania służbie niższej krajo-wych szpitali we Lwowie i Krakowie zaopa-trzeń na wypadek nieudolności do dalszej pracy.

P. Skalkowski w zastępstwie sprawo-zdawcy p. Loewensteina, uwolniony na wnio-sek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wnio-sek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Służba niższa w szpitalach krajowych we Lwowie i Krakowie nabiera prawa pobie-rania zaopatrzenia z funduszków tych szpi-tali w razie nieudolności do dalszej służby po 10 latach nieprzerwanej służby w wy-sokości 40% ostatniej płacy, z doliczeniem do zaopatrzenia także odpowiedniego odsetku dodatku służbowego.

2) Za każdy dalszy rok służby dolicza się przy wymiarze zaopatrzenia 3% osta-tniej płacy z wliczeniem dodatku, tak, że zaopatrzenie po 20 latach wyniesie 70% po

30 latach równać się będzie wysokości ca-łej płacy.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej z przedłożenia Wydziału krajowego i wnio-sków poselskich o kłęskach elementarnych w roku 1908.

Sprawozdawca p. Kędzior, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następu-jące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. września 1908 o kłęskach ele-mentarnych w r. 1908 Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przeznaczą na przywrócenie komunikacyj powiatowych i gminnych u-szkodzonych przez powódzie i ulewne de-szcze w r. 1908, zasiłek z funduszu krajo-wego w kwocie 500.000 K w oczekiwaniu, że państwo udzieli na ten cel zasiłku w kwocie 750.000 K.

Zasiłki krajowe i państwowe mają być rozdzielone równomiernie między powiaty dotknięte kłęską na podstawie operatów sprawdzonych na miejscu przez techniczne organa krajowe, robotę zaś rekonstrukcyjne winny być wykonane pod nadzorem Wy-działu krajowego.

III. Sejm przeznaczą na odwodnienie zabagnionych gruntów, wykonanie nagłych bu-dowli wodnych, tudzież na zapomogi dla spół-łek wodnych, powiatów i gmin konkurują-cych do kosztów publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych zasiłek z funduszu krajo-wego w kwocie 300.000 K w oczekiwaniu, że państwo udzieli na ten cel dalszego zasiłku w kwocie 450.000 K.

IV. Sejm przyznaje zasiłek 200.000 K na dostarczenie paszy do dyspozycyi Admi-nistracyi państwa.

V. Sejm uchwała załączony % projekt ustawy o zaciągnięciu pożyczki na złagodzenie skutków klęsk elementarnych w r. 1908.

VI. Sejm wzywa e. k. Rząd, ażeby wobec ogromu katastrofy, jaka Galicyę w r. 1908 dotknęła, przeznaczył ze skarbu państwa:

a) zapomogę bezwrotną w kwocie 5,000 000 K, a mianowicie:

1 na przywrócenie komunikacyj powiatowych i gminnych 750.000 K;

2. 450.000 K na odwodnienie zabagnionych gruntów, wykonanie nagłych budowli wodnych, tudzież na zapomogi dla spółek wodnych, powiatów i gmin konkurencyjnych do kosztów publicznych przedsięwzięciom melioracyjnym;

3. 3,800.000 K na zakupno nasion dla zasiewów ozimych i jarych, tudzież dostarczenie po zniżonych cenach żywności dla najuboższej ludności i paszy dla przetrzymywania żywego inwentarza;

b) zaliczkę w kwocie 5,000.000 K na udzielanie pożyczek bezprocentowych, a mianowicie:

1. 2,000.000 K właścicielom średnich folwarków i włościanom posiadającym większe gospodarstwa;

2. 1,000.000 K kasom Raifeisena do dyspozycji Wydziału krajowego;

3. 2,000.000 K najbardziej dotkniętym powiatom i gminom na pokrycie ubytku w dodatkach do podatków na cele drogowe i szkolne.

VII. Sejm wzywa e. k. Rząd, ażeby:

a) przyznał jeszcze przed zimą niższe taryfowe na kolejach dla przewozu paszy, zboża, ziemniaków, grysu, soli tudzież opału (węgla, drzewa i ropy) i ściółki przeznaczonych dla gospodarstw dotkniętych klęską;

b) przeznaczył wystarczającą ilość wagonów odpadków soli kamiennej do bez-

płatnego rozdzielania jej między hodowców bydła w okolicach kraju, gdzie pasza jest zepsuta, oraz aby zezwolił na otwarcie i wolny pobór surowicy z źródeł solnych hodowcom w okolicach, gdzie takie źródła są, a brak jest paszy zdrowej;

c) aby zarządził wstrzymanie egzekucji zaległości podatkowych względem tych gospodarstw, które zostały nawiedzone w r. 1908 klęskami elementarnymi;

d) aby utworzył w okolicach bezleśnych składy drzewa z lasów państwowych dla dostarczenia ubogiej ludności opału za niską opłatą.

VIII. Sejm wzywa e. k. Rząd, ażeby przyspieszył roboty przy uzupełnieniu regulacji rzek kanałowych po myśli ustawy z 9. maja 1907 Dz. ust. kraj. Nr. 54. i bezwlocznie rozpoczął budowę kanału spławnego galicyjskiego celem dostarczenia zarobku ludności dotkniętej klęskami elementarnymi.

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w r. 1909 przyspieszył roboty przy publicznych przedsięwzięciach melioracyjnych i udzielił na ten cel z funduszu krajowego potrzebnych zaliczek na rachunek dotacyjny r. 1910.

X. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu poczynić starania celem wprowadzenia w kraju odmian zbóż odporniejszych na wpływy atmosferyczne, oraz dostarczenia włościanom nowych gatunków ziemniaków do sadzenia.

XI. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby po ustawowem zapewnieniu obwałowania Wisły i odwodnienia Powiśla, tudzież regulacji Bugu i Styru z dopływami równoległe z regulacją podgórskich dopływów rzek karpaccich podjął akcyę koło drenowania w szerszych rozmiarach i przedkładał Sejmowi projekty ustaw mające na celu wykonanie osuszenia i drenowania gruntów w całych gminach katastralnych przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego.

Uchwałami pod II. do VII. zostają załatwione wnioski nagłe w sprawie pomocy doraźnej;

1. l. s. 361. posła Zdzisława hr. Tarnowskiego;

2. l. s. 362. posła Cieleckiego i tow.

3. l. s. 363. posła Bernadzikowskiego i tow.;

4. l. s. 364. posła Korola i tow.;

5. l. s. 365. posła Oleśnickiego i tow.

XII. Wnioski poselskie w sprawie przyjęcia z pomocą ludności powiatów i gmin dotkniętych klęskami elementarnymi, a mianowicie:

1. l. s. 366. wniosek p. Szweda;

2. l. s. 721. wniosek p. Szweda;

3. l. s. 788. wniosek p. Oleśnickiego;

4. l. s. 789. wniosek p. Sodomory;

5. l. s. 791. wniosek nagły p. Antoniego Starucha;

6. l. s. 984. wniosek p. Weisera;

7. l. s. 1.089. wniosek p. Długosza;

8. l. s. 1.090. wniosek nagły p. Tymoteusza Starucha;

9. l. s. 1.248. wniosek p. Krynickiego;

10. l. s. 1.249. wniosek p. Winniczuka;

11. l. s. 1.446. wniosek p. Hanczkowskiego;

12. l. s. 1.816. wniosek p. Skwarki;

dalej petycyę:

l. s. 428, 454, 458, 492, 509, 555, 577, 717, 737, 753, 851, 947, 948, 951, 998, 1.067, 1.127, 1.128, 1.201, 1.429, 1.430, 1.497, 1.533, 1.534, 1.770, 1.777, 1.786, 1.788, 1.797, 1.960, 2.019, 2.073, 2.076, 2.093, 2.135, 2.195, 2.180, 2.278, 2.366, 2.368 odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

XIII. Wniosek nagły l. s. 481 posła Battaglii i tow. w sprawie zaciągnięcia po-

życzki krajowej w wysokości kilkudziesięciu milionów koron celem przeprowadzenia z pomocą finansową państwa większych robót publicznych, w szczególności drogowych i wodno-regulacyjnych w czasie krótszym od ustalonego dotychczasowymi programami przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedłożenia Sejmowi wniosków.

XIV. Wnioski poselskie i petycyę w sprawie zasiłków

a) na naprawę dróg powiatowych i gminnych:

1. l. s. 983. wniosek posła Szweda i tow.;

2. l. s. 1.654. wniosek posła Tracza i tow.;

3. l. s. 691. petycyę Reprezentacyi pow. Krośnieńskiego;

4. l. s. 898. i l. 2 202. petycyę Wydziału powiatowego w Starym Samborze;

5. l. s. 1.014. petycyę gminy Brzezówka pow. krośnieńskiego;

5. l. s. 1.041. petycyę Wydziału powiatowego w Pilźnie;

7. l. s. 1.107. petycyę Reprezentacyi powiatowej w Ropezycach;

b) na odwodnienie gruntów i pokrycie datków konkurencyjnych do kosztów publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych:

1. l. s. 523. petycyę spółki wodnej dla obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami;

2. l. s. 850. petycyę gmin Strażów, Pawlikówka, Łąka i Łukawiec powiatu rzeszowskiego;

3. l. s. 908. Wydziału spółki wodnej dla regulacyi Starego Brnia z dopływami;

4. l. s. 1.066. petycyę gminy Kwików powiatu brzeskiego.

5. l. s. 1.076. petycyę gmin Bzianka, Milcza, Trześniów, Jaćmierz, Posada jać-

mierska, Zarszyn i Besko, tudzież obszarów dworskich Jaémierz i Wzdów powiatu sanockiego i brzozowskiego;

6. l. s. 1.235. petycję gminy Monowice pow. bialskiego;

7. l. s. 1.738. petycję gminy Miechowice wielkie pow. dąbrowskiego;

8. l. s. 1.764. petycję Wydziału spółki wodnej dla obwałowania Wisły od Raby do Woli rogowskiej;

9. l. s. 1977. Wydziału powiatowego w Wieliczce

przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia z kredytów uchwalonych pod II. i III.

XV. Petycję l. s. 2.179. Wydziału powiatowego w Brzesku o darowanie przypadających za lata 1908 do 1910 rat pożyczek zaciągniętych w r. 1904 przez właścicieli gruntów dotkniętych powodzią w r. 1903 przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia.

U s t a w a

z dnia . . . o zaciągnięciu pożyczki na złagodzenie skutków klęsk elementarnych w roku 1908.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Na przywrócenie komunikacji powiatowych i gminnych, uszkodzonych przez powodzie i ulewne deszcze w r. 1908, na odwodnienie zabagnionych gruntów i wykonanie nagłych budowli wodnych, na zapomogi dla spółek wodnych, powiatów i gmin konkurencyjnych do kosztów publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, tudzież na zakupno paszy dla gospodarzy wiejskich upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki umarzalnej do wysokości 1,000.000 kor. w gotówce.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Senyk i stawia następującą rezolucję:

Wzywa się Wysoki c. k. Rząd, ażeby przy rozdziale zapomogi z powodu tegorocznych klęsk elementarnych, których rozmiary powiększył mróz i spadły śnieg, który leżał pełnych 6 dni — uwzględnił ludność powiatu żydaczowskiego w stosunku odpowiadającym wysokości wyrządzonej szkody.

Izba popiera tę rezolucję p. Senyka po odczytaniu jej przez Marszałka.

Przemawia p. Dumka.

Marszałek wzyka p. Dumkę, by mówił tylko w sprawie będącej na porządku dziennym.

Przemawia dalej p. Dumka.

Przemawia p. K. Lubomirski i stawia poprawki następujące:

VII. b) włościanom na potrzebę własnego inwentarza zamiast „hodowcom“

na końcu nawet dla gmin położonych dalej niż 21 klm. od źródła surowicy.

ad IX. i spowodował w granicach funduszów wspólnie z Wydziałami powiatowymi naprawę dróg i mostów jeszcze przed zimą 1908—09 roku.

Przemawia J. E. c. k. Namiestnik Dr. Michał Bobrzyński.

Przemawia p. Bis.

Przemawia p. Styła.

Przemawia p. Tracz.

Przemawia p. T. Staruch i stawia następującą poprawkę:

w punkcie VII. na końcu dodać słowa: „dla opału im przyznał zupełne uwolnienie,

jeżeli opał ten sprowadza Czytelnia lub Kółko rolnicze“.

Przemawia p. Skwarko.

Przemawia p. Vivien.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są posłowie pp. Ptak, Stojalowski, Witos, Jedynak, St. Stadnicki, Szwed, Winniczuk, Cielecki i wzywa do wyboru mowców generalnych

Przemawia p. Stojalowski i wnosi, by Izba uchwaliła, by wszyscy zapisani do głosu mowcy przemawiali.

Izba uchwała bez rozprawy ten wniosek p. Stojalowskiego, który oznajmia, że wykreśla się z listy mowców.

Przemawia zapisany do głosu p. Ptak.

Przemawia zapisany do głosu p. Witos.

Przemawia zapisany do głosu p. Jedynak.

Przemawia zapisany do głosu p. Stanisław hr. Stadnicki.

Przemawia zapisany do głosu p. Szwed.

Przemawia zapisany do głosu p. Winniczuk.

Przemawia zapisany do głosu p. Cielecki i stawia następującą rezolucję:

Wzywa się Wysoki e k. Rząd, aby polecił swym organom powiatowym rozciągnąć ścisłą kontrolę pod względem środków żywności, jakie mieć będzie ludność w okolicach najbardziej klęskami dotkniętych i w razie potrzeby podążył bezzwłocznie z odpowiednią pomocą.

Przemawia p. Skwarko dla sprostowania faktów.

Przemawia sprawozdawca p. Kędzior.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. września 1908 o klęskach elementarnych w r. 1908 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek I. komisji.

Marszałek wzywa sprawozdawcę, by łącznie odczytał wnioski II—IV. komisji, do których p. Stojalowski zgłosił poprawki.

Sprawozdawca czyta:

II. Sejm przeznacza na przywrócenie komunikacyj powiatowych i gminnych uszkodzonych przez powodzie i ulewne deszcze w r. 1908, zasiłek z funduszu krajowego w kwocie 200.000 kor. w oczekiwaniu, że państwo udzieli na ten cel zasiłku w kwocie 750.000 kor.

Zasiłki krajowe i państwowe mają być rozdzielone równomiernie między powiaty dotknięte klęską na podstawie operatów sprawdzonych na miejscu przez techniczne organa krajowe, roboty zaś rekonstrukcyjne winny być wykonane pod nadzorem Wydziału krajowego.

III. Sejm przeznacza na odwodnienie zabagnionych gruntów, wykonanie nagłych budowli wodnych, tudzież na zapomogi dla spółek wodnych, powiatów i gmin konkurujących do kosztów publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych zasiłek z funduszu krajowego w kwocie 300.000 kor. w oczekiwaniu, że państwo udzieli na ten cel dalszego zasiłku w kwocie 450.000 kor.

IV. Sejm przyznaje zasiłek 200.000 K. na dostarczenie paszy do dyspozycji Administracyi państwa.

Przemawia p. Stojalowski i stawia następujące poprawki:

do wniosku II. komisji zamiast „500.000“ kor. ma być „1.000.000“ i zamiast „750.000“ kor. ma być „1.500.000 kor.“;

2) do wniosku III. komisji: zamiast „300.000 kor.“ ma być „600.000 kor.“, a

zamiast „450.000 kor.“ ma być „900.000 kor.“;

3) do wniosku IV. komisji: zamiast „200.000 kor.“ ma być „400.000 kor.“

Izba uchwała zamknięcie rozprawy na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Przemawia zapisany do głosu p. T. Staruch.

Przemawia p. sprawozdawca.

Marszałek odczytuje poprawki p. Stojałowskiego.

1) do wniosku II. komisji zamiast „500.000 K“ ma być „1.000.000 K“ i zamiast „750.000 K“ ma być „1.500.000 K“;

2) do wniosku III. komisji: zamiast „300.000“ ma być „600.000 K“, a zamiast „450.000 K“ ma być „900.000 K“.

3) do wniosku IV. komisji: zamiast „200.000 K“ ma być „400.000 K“.

Izba popiera te poprawki p. Stojałowskiego.

Marszałek poddaje pod głosowanie poprawkę 1 p. Stojałowskiego do wniosku II. komisji.

Izba odrzuca tę poprawkę.

Marszałek poddaje pod głosowanie poprawkę 2 p. Stojałowskiego do wniosku III. komisji.

Izba odrzuca tę poprawkę.

Marszałek poddaje pod głosowanie poprawkę 3 p. Stojałowskiego do wniosku IV. komisji, którą Izba odrzuca.

Izba uchwała następnie łącznie wniosków II, III i IV komisji.

Sprawozdawca czyta:

V. Sejm uchwała załączony projekt ustawy o zaciągnięciu pożyczki na złagodzenie skutków klęsk elementarnych w r. 1908.

U s t a w a

z dnia . . . o zaciągnięciu pożyczki na złagodzenie skutków klęsk elementarnych w roku 1908.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Na przywrócenie komunikacji powiatowych i gminnych uszkodzonych przez powodzie i ulewne deszcze w r. 1908, na odwodnienie zabagnionych gruntów i wykonanie nagłych budowli wodnych, na zapomogi dla spółek wodnych, powiatów i gmin konkurujących do kosztów publicznych przedsięwzięciach melioracyjnych, tudzież na zakupno paszy dla gospodarzy wiejskich upoważnia się Wydział do zaciągnięcia pożyczki umarzalnej do wysokości 1.000.000 K w gotówce.

§. 2.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Sprawozdawca czyta:

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wobec ogromu katastrofy, jaka Galicję

w r. 1908 dotknęła, przeznaczył ze skarbu państwa:

a) zapomogę bezzwrotną w kwocie 5 milionów koron, a mianowicie:

1. na przywrócenie komunikacji powiatowych i gminnych 750.000 K;

2. 450.000 K na odwodnienie zabagnionych gruntów, wykonanie nagłych budowli wodnych, tudzież na zapomogi dla spółek wodnych, powiatów i gmin konkurujących do kosztów publicznych przedsięwzięciw melioracyjnych;

3. 3,800.000 K na zakupno nasion dla zasiewów ozimych i jarych, tudzież dostarczenie po zniżonych cenach żywności dla dla najuboższej ludności i paszy dla przezimowania żywego inwentarza;

b) zaliczkę w kwocie 5,000.000 K na udzielenie pożyczek bezprocentowych, a mianowicie:

1. 2,000.000 K właścicielom średnich folwarków i włościanom posiadającym większe gospodarstwa;

2. 1,000.000 K kasom Raiffeisena do dyspozycji Wydziału krajowego;

3. 2,000.000 K najbardziej dotkniętym powiatom i gminom na pokrycie ubytku w dodatkach do podatków na cele drogowe i szkolne.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek VI. komisji.

Sprawozdawca czyta:

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby:

a) przyznał jeszcze przed zimą zniżki taryfowe na kolejach dla przewozu paszy, zboża, ziemniaków, grysu, soli, tudzież opału (węgla, drzewa i ropy) i ściółki przeznaczonych dla gospodarstw dotkniętych klęską;

b) przeznaczył wystarczającą ilość wagonów odpadków soli kamiennej do bezpłatnego rozdzielania jej między hodowców bydła w okolicach kraju, gdzie pasza jest

zepsuta, oraz aby zezwolił na otwarcie i wolny pobór surowicy z źródeł solnych hodowcom w okolicach, gdzie takie źródła są a brak jest paszy zdrowej;

c) aby zarządził wstrzymanie egzekucji zaległości podatkowych względem tych gospodarstw, które zostały nawiedzone w roku 1908 klęskami elementarnymi;

d) aby utworzył w okolicach bezleśnych składy drzewa z lasów państwowych dla dostarczenia ubogiej ludności opału za niską opłatą.

Marszałek odczytuje następującą poprawkę p. K. Lubomirskiego.

włościanom na potrzebę własnego inwentarza zamiast „hodowcom“

(na końcu)

nawet dla gmin położonych dalej niż 21 klm. od źródła surowicy.

Izba uchwała wniosek VII komisji, a oddzielnie uchwała poprawkę p. K. Lubomirskiego.

Marszałek odczytuje następującą poprawkę p. T. Starucha.

w punkcie VII. na końcu dodać słowa: „dla opału im przyznał zupełne uwolnienie, jeżeli opał ten sprowadza Czytelnia lub Kółko rolnicze“.

Izba bez rozprawy uchwała tę poprawkę p. T. Starucha.

Sprawozdawca czyta:

VIII. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyspieszył roboty przy uzupełnieniu regulacji rzek kanałowych po myśli nstawy z dnia 9. maja 1907 Dz. u. kraj. Nr. 54. i bezzwłocznie rozpoczął budowę kanału spławnego galicyjskiego celem dostarczenia zabobku ludności dotkniętej klęskami elementarnymi.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek VIII. komisji.

Sprawozdawca czyta :

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w r. 1909 przyspieszył roboty przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych i udzielił na ten cel z funduszu krajowego potrzebnych zaliczek na rachunek dotacyj r. 1910.

Marszałek odczytuje poprawkę p. K. Lubomirskiego tej treści :

„i spowodował w granicach w granicach funduszków wspólnie z Wydziałami powiatowymi naprawę dróg i mostów jeszcze przed zimą 1908—09“.

Izba popiera tę poprawkę p. K. Lubomirskiego.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek IX. komisji, a oddzielnie powyższą poprawkę p. K. Lubomirskiego.

Sprawozdawca czyta :

X. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu poczynić starania celem wprowadzenia w kraju odmian zbóż odporniejszych na wpływy atmosferyczne, oraz dostarczenia właścicielom nowych gatunków ziemniaków do sadzenia.

Izba bez rozprawy uchwała wniosek X. komisji.

Sprawozdawca czyta :

XI. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby po ustawowym zapewnieniu obwałowania Wisły i odwodnienia Powiśla, tudzież regulacji Bugu i Styru z dopływami równoległe z regulacją podgórskich dopływów rzek karpaccich podjął akcyę koło drenowania w szerszych rozmiarach i przedkładał Sejmowi projekty ustaw mające na celu wykonanie osuszenia i drenowania gruntów w całych gminach katastralnych przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego.

Przemawia p. Stojalowski.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała wnioszek XI. komisji.

Sprawozdawca czyta :

XII. Wnioski poselskie w sprawie przyjęcia z pomocą ludności powiatów i gmin dotkniętych klęskami elementarnymi, a mianowicie :

1. l. s. 366 wniosek p. Szweda ;
2. l. s. 721 wniosek p. Szweda ;
3. l. s. 788 wniosek p. Oleśnickiego ;
4. l. s. 789 wniosek p. Sodomory ;
5. l. s. 791 wniosek nagły p. Antoniego Starucha ;
6. l. s. 984 wniosek p. Weisera ;
7. l. s. 1.089 wniosek p. Długosza ;
8. l. s. 1.090 wniosek nagły p. Tymoteusza Starucha ;
9. l. s. 1.248 wniosek p. Krynickiego ;
10. l. s. 1.249 wniosek p. Winniczuka ;
11. l. s. 1.446 wniosek p. Hanczakowskiego ;
12. l. s. 1.816 wniosek p. Skwarki .

dalej petycje :

l. s. 428, 454, 458, 492, 509, 555, 577, 717, 737, 753, 851, 947, 948, 951, 998, 1.067, 1.127, 1.128, 1.201, 1.429, 1.430, 1.497, 1.533, 1.534, 1.770, 1.777, 1.786, 1.788, 1.797, 1.960, 2.019, 2.073, 2.076, 2.093, 2.135, 2.195, 2.180, 2.278, 2.366, 2.368
odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

XIII. Wniosek nagły l. s. 481 posła Battaglii i tow. w sprawie zaciągnięcia pożyczki krajowej w wysokości kilkudziesięciu milionów koron celem przeprowadzenia z pomocą finansową państwa większych robót publicznych, w szczególności drogowych i wodno-regulacyjnych w czasie krótszym od ustalonego dotychczasowymi programami przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedłożenia Sejmowi wniosków.

XIV. Wnioski poselskie i petycje w sprawie zasiłków

a) na naprawę dróg powiatowych i gminnych:

1. l. s. 983. wniosek posła Szweda i tow.;

2. l. s. 1.654. wniosek posła Tracza i tow.;

3. l. s. 691. petycję Reprezentacyi pow. krośnieńskiego;

4. l. s. 898. i l. s. 2.202. petycję Wydziału powiatowego w Starym Samborze;

5. l. s. 1.014. petycję gminy Brzozówka pow. krośnieńskiego;

6. l. s. 1.041. petycję Wydziału powiatowego w Pilźnie;

7. l. s. 1.107. petycję Reprezentacyi powiatowej w Ropczycach;

b) na odwodnienie gruntów i pokrycie datków konkurencyjnych do kosztów publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych:

1. l. s. 523. petycję spółki wodnej dla obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami;

2. l. s. 850. petycję gmin Strażów, Palikówka, Łąka i Łukowiec powiatu rzeszowskiego;

3. l. s. 908. Wydziału spółki wodnej dla regulacyi Starego Brnia z dopływami;

4. l. s. 1.066. petycję gminy Kwików powiatu brzeskiego;

5. l. s. 1.076. petycję gmin Bzianka, Mileza, Trześniów, Jaćmierz, Posaga jaćmierska, Zarszyn i Besko, tudzież obszarów dworskich Jaćmierz i Wzdów powiatu sanockiego i brzozowskiego;

6. l. s. 1.235. petycję gminy Monowiec pow. bialskiego;

7. l. s. 1.738. petycję gminy Miechów wice wielkie pow. dąbrowskiego;

8. l. s. 1.764. petycję Wydziału spółki wodnej dla obwałowania Wisły od Raby do Woli rogowskiej;

9. l. s. 1977. Wydziału powiatowego w Wieliczce

przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia z kredytów uchwalonych pod II. i III.

XV. Petycję l. s. 2.179 Wydziału powiatowego w Brzesku o darowanie przypadających za lata 1908 do 1910 rat pożyczek zaciągniętych w r. 1904 przez właścicieli gruntów dotkniętych powodzią w r. 1903 przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia.

Izba uchwała łącznie i bez rozprawy wnioski XII—XV. komisji.

Marszałek odczytuje następującą rezolucję p. Senyka:

Wzywo się Wysoki e. k. Rząd, ażeby przy rozdziale zapomogi z powodu tegorocznych klęsk elementarnych, których rozmiary powiększył mróz i spadły śnieg, który leżał pełnych 6 dni — uwzględnił ludność powiatu żydaczowskiego w stosunku odpowiadającym wysokości wyrządzonej szkody.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przymuje tę rezolucję p. Senyka, którą Izba uchwała.

Marszałek odczytuje rezolucję p. Cieleckiego:

Wzywa się Wysoki Rząd, aby polecił swym organom powiatowym rozciągnąć ścisłą kontrolę pod względem środków żywności, jakie mieć będzie ludność w okolicach najbardziej klęskami dotkniętych i w razie potrzeby podałby bezzwłocznie z odpowiednią pomocą.

Izba bez rozprawy uchwała tę rezolucję p. Cieleckiego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej w sprawie petycji Ligi Pomocy przemysłowej o jednorazową subwencję w kwocie 15.000 koron na fundusz budowy domu tudzież na cel urządzenia i prowadzenia warsztatów studenckich.

Sprawozdawca p. E. Mycielski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Ligi Pomocy przemysłowej o subwencję na budowę własnego domu odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia wniosków.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej o petycji Ligi Pomocy przemysłowej we Lwowie w sprawie podwyższenia subwencji na rok 1909.

Sprawozdawca p. E. Mycielski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wstawioną do budżetu krajowego na rok 1909 subwencję dla Ligi Pomocy przemysłowej prelimitowaną (pod poz. 150) na 10.000 koron podnosi się na 12.000 kor., subwencję zaś prelimitowaną (pod poz. 151) na 6.000 koron podnosi się na 8.000 koron.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej w sprawie popierania przemysłu krajowego.

Sprawozdawca p. Battaglia, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego i dołączone do niego sprawozdanie krajowej Komisji dla spraw przemysłowych.

II. Roczna dotację stałego funduszu przemysłowego utworzonego uchwałą z dn. 22. stycznia 1887, w rubr. XII. poz. 164 budżetu podnosi się do wysokości 200.000 koron.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z Bankiem krajowym umowy o udzielanie dalszych zaliczek na poczet tej dotacji w latach 1909, 1910, 1911, 1912 nie mniejszych, jak po 250.000 K. co roku, a w miarę możliwości i większych, nie wstrzymując wszelako spłaty dotychczasowych zaliczek, rozpoczynającej się w r. 1909.

IV. Sejm podnosi dotację budżetową na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe w rubr. XII. poz. 163 z 40.000 na 60.000 koron, przeznaczając ją szczególnie na poparcie bądź stowarzyszeń i spółek rękodzielniczych, bądź poszczególnych wybijających się rękodzielników w zakupnie maszyn pomocniczych i w uzupełnieniu kapitału obrotowego, co wcale nie wyklucza dla tych spółek rękodzielniczych i dla tych poszczególnych rękodzielników zasadniczej możliwości korzystania z pożyczek z krajowego funduszu przemysłowego na równi z przemysłowcami fabrycznymi.

V. 1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, żeby celem powołania do życia większego akcyjnego zakładu kredytowego, którego zadaniem będzie wspieranie, rozszerzanie, zakładanie i finansowanie krajowych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, wdrożyć rokowania z kołami finansowymi w kraju i zagranicą.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy w tym względzie do prowizorycznego zawarcia umowy, wymagającej zatwierdzenia

Sejmu krajowego, która może oprzeć się następujących koncesjach ze strony kraju :

a) kraj mógłby przystąpić do takiego zakładu kredytowego z udziałem w kapitale akcyjnym ;

b) przez kilka pierwszych lat kraj mógłby zrzec się dochodu od całości lub części swego udziału na rzecz reszty akcyonaryusz ;

c) kraj mógłby udzielić subwencji na pierwsze koszta założenia i sfinansowania zakładu.

Na wypadek zawarcia takiej prowizorycznej umowy poleca Sejm Wydziałowi krajowemu, by wniósł projekt ustawy o ulgach w dodatkach autonomicznych do podatków dla takich zakładów.

VI. Sejm używa c. k. Rząd, ażeby

a) obracał większe niż dotychczas kwoty z przyznanych na ten cel funduszków państwowych (Gewerbebeförderung) na popieranie rękodzieł w Galicyi, jużto w formie udzielania maszyn pomocniczych, jużto w formie pożyczek i subwencji bezzwrotnych ;

b) znosił się w sprawach tego popierania i w sprawie urządzić się mających specjalnych kursów dla rękodzielników z Wydziałem krajowym i Komisją krajową dla spraw przemysłowych celem uzyskania jednolitości w działaniach kraju i państwa i wpłynął w tym względzie na instytuty popierania drobnego przemysłu we Lwowie i w Krakowie ;

c) przyznał Galicyi udział w funduszach, przeznaczonych na popieranie przemysłu wielkiego (Industrieförderung), szczególnie przez finansowe poparcie badań nad warunkami rozwoju przemysłu oraz starań konkretnych o finansowanie przedsiębiorstw względnie przez finansowe poparcie instytucji, któraby dla tych ostatnich celów powstała ;

d) z funduszków na popieranie wielkie-

go przemysłu (Industrieförderung) dotował wydatnie krajowy fundusz przemysłowy.

VII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu utworzenie posady drugiego stałego referenta przemysłowego w biurze krajowej Komisji dla spraw przemysłowych i wstawienie odpowiedniej kwoty w budżet na rok 1910 oraz ewentualne tymczasowe obsadzenie tej posady za pokryciem ze środków, stojących do dyspozycji.

VIII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ponowne zorganizowanie biura statystycznego-informacyjnego przy krajowej Komisji dla spraw przemysłowych, którego zadaniem ma być także publicystyczne szerzenie wiadomości o warunkach rozwoju przemysłowego Galicyi — w kraju i zagranicą. Sejm uważa o wiele wydatniejsze niż dotąd, materyalne wyposażenie tego biura za potrzebne, polecając Wydziałowi krajowemu, by na ten cel na razie użył środków, stojących do dyspozycji, a następnie odpowiednie kwoty wstawił w budżet na r. 1910.

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przypominał reprezentacyom powiatowym i gminnym obowiązek szczególnego uwzględniania wytwórstwa krajowego i pracy krajowej w rozdawnictwie dostaw i robót i wpłynął na uchwalenie regulatywu o rozdawnictwie dostaw i robót, zaleconego przez Wydział krajowy, przez te reprezentacye powiatowe i gminne.

X. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu by starał się wydatnie ni stypendjami (przy odpowiednim rozkładzie zajęć na szereg lat) kilku ludzi wykształcić i wychować najpierw w teorii ekonomiki społecznej i polityki gospodarczej, następnie w praktyce wyższorzędnego życia gospodarczego, wreszcie w znawstwie aktualnych stosunków gospodarczych i gospodarczo-politycznych szczególnie naszego kraju.

Celem tej akcji ma być przygotowanie materyału na sekretarzy i innych funkcyj-

naryuszów korporacji i innych instytucji ekonomicznych, jak Izby handlowe i przemysłowe, Towarzystwa gospodarskie i rolnicze, oraz na urzędników publicznych w działach gospodarczo-politycznych.

XI. Sejm — celem przyspieszenia toku spraw krajowej Komisji dla spraw przemysłowych, szczególnie spraw pożyczkowych — wyraża życzenie,

a) by przewodniczący krajowej Komisji dla spraw przemysłowych prócz zwykłych posiedzeń pełnej Komisji, odbywających się w myśl statutu co kwartału zwoływał w roku przynajmniej jedno posiedzenie nadzwyczajne,

b) by komitety stałe wydatniej korzystały z prawa działania w zastępstwie komisji w razach nagłych, unormowanego w §. 7. regulaminu,

c) by urządowanie biura Komisji a szczególnie porozumiewanie się tego biura z biurem departamentu przemysłowego Wydziału krajowego uległo znacznemu uproszczeniu i przyspieszeniu.

XII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by w mianowaniu członków krajowej Komisji dla spraw przemysłowych uwzględniał w wyższej mierze, niż dotąd przemysłowców i rękodzielników.

XIII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wdrożył rokowania z przedsiębiorcami, chcącymi przy pomocy kraju rozszerzyć tkalnię mechaniczną bawełny i lnu w Andrychowie oraz uzupełnić ją blichem, apreturą i przędzalnią, niemniej jak z przedsiębiorcami, chcącymi założyć walcownię rur.

Jako dyrektywa służyć ma Wydziałowi krajowemu układ pierwotny z przedsiębiorcami tkalni mechanicznej w Andrychowie przy podobnem zastosowaniu warunków pomocy kraju.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Halban.

Przemawia p. Zamoyski i stawia następującą rezolucję:

1) Sejm wzywa c. k. Rząd, by w myśl rezolucji, uchwalonej przez Izbę poselską Rady Państwa dnia 21. maja 1905 r. w porozumieniu z rządem węgierskim wdrożył kroki w kierunku zniżenia poz. 428 - 434, faryfy cłowej.

2) Sejm wzywa c. k. Rząd, by zanim odpowiednia ustawa dojdzie do skutku, ulgami kolejowo-taryfowymi, przyznawaniem pierwszeństwa przy dostawach państwowych, zapewnieniem udziału w tych dostawach z góry i wszelkimi innymi ułatwieniami popierał rozwój i powstawanie przedsiębiorstw pozakartelowych w tych gałęziach, w których działalność karteli jest dla gospodarstwa społecznego szkodliwą, względnie by podobnymi sposobami chronił konsumpcję przemysłową i ogólną od wyzysku.

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu by we wszystkich działach autonomicznej polityki przemysłowej miał powyższe cele na oku, stosując środki powyższe i inne do tych samych celów wiodące, oraz by w tym samym duchu wpływał na inne ciała autonomiczne, w szczególności na gminy

Przemawia p. Maryewski i zapowiada postawienie rezolucji w rozprawie szczegółowej.

Przemawia p. T. Staruch.

Przemawia p. Federowicz i stawia następującą rezolucję:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zwołał ankiety fachowe dla zbadania, jaki wpływ wywrzeć mogą projektowane opodatkowanie podatkiem domowym budynków fabrycznych (ustawy podatkowe) na rozwój przemysłu w Galicyi — oraz by stosownie do wyniku tych badań poczynił odpowiednie u c. k. Rządu kroki dla ochrony krajowego przemysłu.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Jahl.

Izba uchwała na wniosek sekretarza p. Urbańskiego zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisany jest p. Bandrowski.

Marszałek zamyka posiedzenie, oznaczając następne na dzień 28. października 1908 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 12 minut 15 po północy.

Marszałek krajowy :

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.

Stanisław Henryk Badeni, w. r.

